

PROTOKÓŁ

kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim, z siedzibą w Karsku

Jednostka kontrolowana:

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim, z siedzibą w Karsku
ul. Pionierów 15/2

74-305 Karsko

e-mail: ops@nowogrodekpomorski.pl

Elektroniczna skrzynka podawcza ePUAP: brak

Adres strony internetowej: <https://www.osrodek.nowogrodekpomorski.pl/>

Kontrolujący:

- Iwona Szczygieł – inspektor wojewódzki - osoba kierująca zespołem,
 - Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki,
- na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego nr 76/2022 z dnia 20 października 2022 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 2285).

Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim oraz Wójt Gminy Nowogrodek Pomorski zostali powiadomieni o terminie przeprowadzenia kontroli.

W dniu 4 listopada 2022 r. kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich od udziału w kontroli.

Kontrola przeprowadzona została w siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim w Karsku, przy ul. Pionierów 15/2.

(akta kontroli str. 1-7)

Termin kontroli:

7 – 10 listopada 2022 r.

Przedmiot kontroli

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2021 r. do dnia kontroli.

Zakres kontroli obejmował:

1. strukturę organizacyjną ośrodka pomocy społecznej;
2. stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych;
3. ogólne założenia polityki społecznej;
4. tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej (świadczenia pieniężne), w tym:
 - prawidłowość kwalifikowania do poszczególnych rodzajów świadczeń,

- sposób przygotowania dokumentacji stanowiącej podstawę do przyznania świadczeń,
 - terminowość wydawania decyzji administracyjnych i wypłacania świadczeń.
5. Sposób organizowania pomocy (świadczenia niepieniężne);
 6. Sposób organizowania pomocy w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”.
(akta kontroli str. 8 - 19)

Ilekczo w niniejszym protokole użyto następujących skrótów, oznaczają one:

1. „Ośrodek” lub „OPS” – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogródku Pomorskim z siedzibą w Karsku;
2. „Gmina” – Gmina Nowogródek Pomorski,
3. „ustawa o pomocy społecznej” - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.);
4. „Kodeks postępowania administracyjnego” lub „k.p.a.” – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 775 z późn. zm.);
5. „Program dożywiania” lub „Program” - uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., poz. 1007);
6. „rozporządzenie w sprawie wywiadu środowiskowego” – obowiązujące w dniu kontroli, rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r., poz. 893).

Ustaień zawartych w protokole dokonano na podstawie analizy przedłożonych dokumentów, przekazanych przez Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogródku Pomorskim z siedzibą w Karsku.

Ustalenia kontroli

I. Struktura organizacyjna ośrodka pomocy społecznej

Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogródku Pomorskim został utworzony na podstawie Uchwały Nr X/31/90 Gminnej Rady Narodowej w Nowogródku Pomorskim z dnia 5 kwietnia 1990 r.

Zgodnie ze Statutem kontrolowanej jednostki, przyjętym Uchwałą nr XIX/114/2020 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 5 sierpnia 2019 r. Ośrodek jest gminną jednostką organizacyjną, którą kieruje i reprezentuje zewnątrz Dyrektor, a podstawowym celem działalności Ośrodka jest zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych ludzi oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Nie wniesiono uwag do badanego dokumentu.

W kontrolowanym okresie Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogródku Pomorskim realizował zadania na podstawie ustawy o pomocy społecznej:

1. udzielanie schronienia,
2. zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,

3. przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
4. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
5. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
6. przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach finansowanych ze środków publicznych,
7. przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
8. opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
9. praca socjalna,
10. organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
11. prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych,
12. dożywianie dzieci,
13. sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym,
14. kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,
15. pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
16. sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
17. utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na "nagrodzenia pracowników,
18. przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
19. opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Poza zadaniami z zakresu pomocy społecznej OPS realizuje zadania gminy dotyczące zadań realizowanych na podstawie:

1. ustawy o świadczeniach rodzinnych, tj. rozpatrywanie wniosków o:
 - zasiłki rodzinne,
 - zasiłki pielęgnacyjne,
 - świadczenia pielęgnacyjne,
 - specjalne zasiłki opiekuńcze,
 - jednorazowe zapomogi z tytułu urodzenia dziecka,
 - świadczenia rodzicielskie,
 - świadczenia „za życiem” sporządzanie list wpłat sporządzanie sprawozdań realizowanych zadań;

2. ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, tj.:
 - rozpatrywanie wniosków o świadczenia wychowawcze,
 - sporządzanie list wypłat,
 - sporządzanie sprawozdań z realizowanych zadań,
 - sporządzanie zapotrzebowań na środki finansowe;
3. ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, tj.:
 - rozpatrywanie wniosków o świadczenia z funduszu alimentacyjnego,
 - prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych,
 - sporządzanie list wypłat,
 - sporządzanie sprawozdań z realizowanych zadań,
 - sporządzanie zapotrzebowań na środki finansowe;
4. ustawy o systemie oświaty, tj.:
 - rozpatrywanie wniosków o stypendia szkolne,
 - sporządzanie list wypłat,
 - sporządzanie sprawozdań z realizowanych zadań,
 - sporządzanie zapotrzebowań na środki finansowe;
5. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, tj.:
 - prowadzenie Placówki Wsparcia Dziennego,
 - pomoc rodzinom, które przeżywają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych,
 - praca na rzecz powrotu dzieci z rodzin zastępczych do rodzin biologicznych,
 - sporządzanie sprawozdań z realizowanych zadań;
6. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, tj.:
 - nadzór nad Zespołem Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
 - sporządzanie sprawozdań z realizowanych zadań.

Inne zadania:

- prowadzenie Dziennego Domu Pobytu Senior+,
- rozpatrywanie wniosków o zachodniopomorską kartę rodziny,
- rozpatrywanie wniosków o zachodniopomorską kartę seniora,
- rozpatrywanie wniosków o kartę dużej rodziny,
- realizacja programu Wspieraj Seniora,
- realizacja programu Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej,
- kierowanie do prac społecznie użytecznych,
- współpraca z instytucjami organizującymi wypoczynek letni,
- współpraca z instytucjami organizującymi kolonie dla dzieci rolników

W trakcie kontroli ustalono, że OPS w Nowogrodku Pomorskim nie posiada aktualnego Regulaminu Organizacyjnego. Z uwagi na fakt, że świadczenie „Dobry start” i świadczenie wychowawcze „500+” są realizowane przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, a nie przez gminę, Dyrektor Ośrodka została poinstruowana o konieczności zaktualizowania Regulaminu Organizacyjnego OPS w Nowogrodku Pomorskim. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że stanowisko objęła 1 sierpnia 2022 r.

i opracowuje Regulamin Organizacyjny, zgodny z obowiązującymi przepisami. W związku z udzielonym wyjaśnieniem, w dniu 23 listopada 2022 r., do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, wpłynął uaktualniony Regulamin Organizacyjny Ośrodka, wprowadzony Zarządzeniem Nr 1 Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku (pismo przewodnie z dnia 21 listopada 2022 r. (akta kontroli str. 636). Należy zatem stwierdzić, że nieprawidłowość została wyeliminowana.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

W kontrolowanym okresie Ośrodek mieścił się w Karsku, przy ul. Pionierów 15/2, w budynku jednokondygnacyjnym. Wejście oraz budynek dostosowane były do potrzeb osób mających problemy z poruszaniem się. Osoby doświadczające trwale lub okresowo trudności w komunikowaniu się mogły kontaktować się z Ośrodkiem za pośrednictwem poczty elektronicznej. Klientów przyjmowano w siedzibie Ośrodka w poniedziałki w godzinach 7³⁰ - 16⁰⁰. Natomiast, wnioski przyjmowane były od wtorku do czwartku, w wyznaczonym miejscu obok wejścia do Ośrodka, przy ladzie podawczej, oddzielonej płytą pleksi, z uwagi na epidemię Covid-19.

W kontrolowanym okresie, na odbycie rozmowy indywidualnej, dany klient zapraszany był do pokoju pracowników socjalnych i gdy zachodziła taka konieczność, pracownik socjalny, który nie prowadził spraw danego klienta, opuszczał pokój na czas rozmowy. Przed budynkiem wyznaczono 1 miejsce parkingowe dla osób niepełnosprawnych.

Zespół kontrolujący ustalił, że w okresie objętym kontrolą, pracownicy socjalni dokumentowali w zeszycie wyjść, swoje wizyty w środowisku klienta (wskazując godziny wyjść i powrotów) oraz posiadali aktualne legitymacje, na obowiązującym blankiecie. Pracownicy socjalni, przeprowadzający wywiady środowiskowe, po terenie Gminy poruszali się prywatnymi samochodami, w ramach umów rozliczanych na podstawie kart przejazdów.

Świadczenia z pomocy społecznej były wypłacane w kasie Urzędu Gminy w Nowogrodku Pomorskim, przelewem na konto klienta lub przekazem pocztowym.

W okresie poddanym kontroli korespondencja zewnętrzna Ośrodka była rejestrowana w dzienniku korespondencji, a dokumentacja świadczeniobiorców przechowywana w metalowych szafach, zamykanych na klucz. Pokoje pracowników zamykano na klucz, a w siedzibie zamontowano system alarmowy. Ośrodek wyposażony w sprzęt biurowy oraz komputerowy, pracował z zastosowaniem systemów informatycznych ZETO Koszalin.

Nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

Nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Wójt Gminy Nowogrodek Pomorski.

W kontrolowanym okresie na stanowisku Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku były zatrudnione dwie osoby, tj.:

- Pani Elżbieta Ligenza, w okresie od 1 lutego 2019 r. do 31 lipca 2022 r.,
- Pani Justyna Adamiak w okresie 1 sierpnia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

W kontrolowanym okresie, określone w art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej upoważnienie do prowadzenia postępowań oraz wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej, posiadały:

- Pani Elżbieta Ligenza, w okresie od 1 lutego 2019 r. do 31 lipca 2022 r, na podstawie upoważnienia nr 1/2019 Wójta Gminy Nowogródek Pomorski;
- Pani Justyna Adamiak w okresie 1 sierpnia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli, na podstawie upoważnienia nr 47/2022 Wójta Gminy Nowogródek Pomorski¹

Natomiast pod nieobecność Dyrektora decyzje podpisywał Wójt Gminy.

(akta kontroli str. 20 – 61)

II. Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych

W dniu rozpoczęcia kontroli, w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim zatrudnionych było 9 pracowników, w tym 2 pracowników socjalnych. Podczas czynności kontrolnych dokonano analizy akt osobowych osób, które w kontrolowanym okresie kierowały Ośrodkiem oraz pracowników socjalnych, pod względem zgodności ich zatrudnienia z kwalifikacjami, wymaganymi na zajmowanym przez nich stanowisku.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać, co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. W wyniku analizy akt osobowych ustalono, że w okresie objętym kontrolą osoby pełniące funkcje Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim spełniały wymagania kwalifikacyjne określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 52 - 67)

Wymagania kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 ust. 1 oraz art. 156 ustawy o pomocy społecznej. W trakcie kontroli ustalono, że w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim, jedna z dwóch osób, zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego, nie spełnia wymaganych przepisami kwalifikacji. Dyrektor Ośrodka poinformowała, że osoba zatrudniona od 1 stycznia 2020 r. na stanowisku pracownika socjalnego ds. pracy socjalnej, nabyła uprawnienia do wykonywania ww. zawodu, na podstawie art. 116 ust. 1 pkt. 3 ustawy o pomocy społecznej, uzyskując dyplom ukończenia Wyższej Szkoły Biznesu w Gorzowie Wielkopolskim, na Wydziale Nauk Humanistycznych, na kierunku socjologia, w specjalności socjologia pracy socjalnej.

¹ Akta kontroli str. 86

Na podstawie suplementu do ww. dyplomu zespół kontrolujący ustalił, że dokument ten nie potwierdza zrealizowania, przez osobę zatrudnioną na stanowisku pracownika socjalnego, wymaganych przepisami 330 godzin przedmiotów oraz 240 godzin praktyk zawodowych.

(Akta kontroli str. 68 – 79)

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wydało wytyczne w zakresie kwalifikacji pracowników socjalnych i wskazało, że zgodnie z art. 116 ust. 1. pkt 3 ustawy o pomocy społecznej „pracownikiem socjalnym może być osoba, która do dnia 31 grudnia 2013 r. ukończyła studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków:

- a) pedagogika,
- b) pedagogika specjalna,
- c) politologia,
- d) polityka społeczna,
- e) psychologia,
- f) socjologia,
- g) nauki o rodzinie.

(...) 1a. ww. ustawy, Minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego określi, w drodze rozporządzenia, wymagane umiejętności, wykaz przedmiotów, minimalny wymiar zajęć dydaktycznych oraz zakres i wymiar praktyk zawodowych dla specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego, realizowanej w szkołach wyższych na kierunkach wymienionych. Powołany wyżej przepis art. 116 ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej stanowi upoważnienie do wydania rozporządzenia. Upoważnienie to ma charakter obligatoryjny, więc przepis art. 116 ust. 1 pkt 3 ustawy nie może być stosowany niezależnie od aktu wykonawczego. Przepis art. 116 ust. 1a ustawy wprost odsyła do kierunków studiów wymienionych w ust. 1, stąd też nie ma wątpliwości, że rozporządzenie wydane na podstawie ust. 1a wykonuje właśnie treść przepisu ust. pkt 3.

Specjalność przygotowująca do zawodu pracownika socjalnego została wprowadzona począwszy od roku akademickiego 2008/2009, zgodnie z wydanym w porozumieniu z Ministrem Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie art. 116 ust. 1a rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz.U. z 2008 r., Nr 27, poz. 158). Ww. rozporządzenie określa wykaz godzin przedmiotów oraz praktyk zawodowych, niezbędnych do zaliczenia w celu uznania kwalifikacji do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego (wykaz podany poniżej). Warunkiem uznania uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego uzyskanych na podstawie przepisów art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a - jest zrealizowanie w toku nauki wymaganej liczby 330 godzin przedmiotów oraz odbycie 240 godzin praktyk zawodowych w zakresie wskazanym rozporządzeniem.

Treść załącznika do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2008 r. w sprawie specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego realizowanej w szkołach wyższych (Dz. U. z 2008 r. Nr 27, poz. 158 – data wejścia rozporządzenia w życie – 1 października 2008 r.) określiła szczegółowo wykaz obowiązkowych godzin przedmiotów oraz praktyk zawodowych do realizacji podczas specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego:

1. Aksjologia pracy socjalnej	15
2. Komunikacja interpersonalna w pracy socjalnej	15
3. Podstawy wiedzy o rozwoju biopsychicznym człowieka w cyklu życia	30
4. Elementy teorii organizacji i zarządzania	20
5. Struktura i organizacja pomocy społecznej	15
6. System prawny pomocy społecznej w Polsce – pomoc świadczona obywatelom polskim oraz cudzoziemcom	15
7. Prawo rodzinne i opiekuńcze w Polsce, system świadczeń rodzinnych i postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych	15
8. Teoretyczne podstawy pracy socjalnej	25
9. Metodyka pracy socjalnej	60
10. Projekt socjalny	30
11. Promocja zatrudnienia, instytucje rynku pracy i zatrudnienie socjalne - organizacja i podstawy prawne	15
12. Działalność pożytku publicznego i wolontariat – podstawy prawne i charakterystyka socjologiczna	15
13. Wspieranie zatrudnienia oraz rehabilitacja osób niepełnosprawnych -organizacja i podstawy prawne	15
14. Organizowanie społeczności lokalnej oraz zasady funkcjonowania samorządu terytorialnego	15
15. Superwizja pracy socjalnej	30

Razem 330 godzin

Zakres praktyk zawodowych (240 godzin)

- Zapoznanie się ze specyfiką funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej oraz instytucji i organizacji zajmujących się pomocą i pracą socjalną na rzecz osób i rodzin wymagających wsparcia, w tym:
 - strukturą i organizacją placówek, w których student odbywa praktyki,
 - rodzajem świadczonych usług,
 - specyfiką osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej pod względem demograficzno-ekonomicznym oraz psychologiczno-społecznym,
 - potrzebami osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej,
 - stopniem zaspokojenia przez placówki i poza nimi potrzeb osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej.
- Aktywne uczestnictwo w działaniach podejmowanych w placówkach, na podstawie umów zawartych z przedstawicielami placówek.

3. *Nawiązanie kontaktów z osobami i rodzinami korzystającymi z pomocy społecznej świadczonej przez placówki.*
4. *Współdziałanie w rozpoznawaniu, zaspokajaniu oraz uaktywnianiu potrzeb indywidualnych i społecznych osób i rodzin wymagających wsparcia.*
5. *Zebranie materiałów umożliwiających opracowanie i realizację projektów socjalnych.*

Każda uczelnia zainteresowana przedmiotowym kształceniem pracowników socjalnych miała prawo określić nazwę takiej specjalności we własnym zakresie, natomiast absolwent był zobowiązany uzyskać stosowny dyplom ukończenia studiów najpóźniej do dnia 31 grudnia 2013 r. (...)

Udokumentowanie zrealizowania przez absolwenta wymaganych przepisami ww. rozporządzenia 330 godzin przedmiotów (zgodnie z wykazem przedmiotów i godzin przeznaczonych na ich realizację) oraz 240 godzin praktyk zawodowych, uwidocznionych w treści indeksu/suplementu do dyplomu ukończenia studiów jest dla pracodawców podstawą potwierdzenia kwalifikacji do wykonywania zawodu pracownika socjalnego w oparciu o przepis art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a ustawy o pomocy społecznej. Natomiast niezrealizowanie podczas jednego cyklu ww. studiów całości minimum programowego określonego rozporządzeniem, skutkuje brakiem nabycia dodatkowych uprawnień przez studenta, to jest prawa do zatrudnienia na stanowisku pracownika socjalnego na podstawie przepisów art. 116 ust. 1 pkt 3 i ust. 1a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.”²

W świetle powyższego zespół kontrolujący ustalił, że w dniu kontroli Ośrodek zatrudniał na stanowisku pracownika socjalnego tylko 1 osobę, spełniającą wymagane ustawowo kryteria, co było sprzeczne z art. art. 116 ust. 1 oraz art. 156 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących.

Brzmienie art. 110 ust. 11 ww. ustawy dopuszcza dwa sposoby ustalenia liczby pracowników socjalnych - w odniesieniu do liczby mieszkańców lub w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. Ośrodek ustala liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby mieszkańców. Liczba mieszkańców Gminy Nowogródek Pomorski, na dzień 4 listopada 2022 r., wynosiła 3.252 osób³

W myśl art. 110 ust. 12 ww. ustawy ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych.

Na dzień kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku zatrudnionych było 2 pracowników socjalnych w pełnym wymiarze czasu

² <https://www.gov.pl/web/rodzina/pracownik-socjalny> [dostęp 10.04.2024 r.]

³ Źródło: informacja Kierownika Ośrodka, w załączniku nr 2 do programu kontroli - akta kontroli str. 62

pracy (z których 1 nie posiadał odpowiednich kwalifikacji). Należało, zatem stwierdzić, że na dzień kontroli stan zatrudnienia pracowników socjalnych Ośrodka nie był zgodny z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej. W związku z powyższym Dyrektor Ośrodka przedłożyła zespołowi kontrolującemu wydruk ze strony internetowej Ośrodka, z treścią ogłoszenia o naborze na stanowisko pracownika socjalnego z 1 października 2021 r. oraz ogłoszenie z dnia 8 listopada 2022 r. Dodatkowo podczas rozmowy, Dyrektor Ośrodka wskazała, że na terenie Gminy brakuje osób, z odpowiednimi kwalifikacjami, które mogą być zatrudnione na stanowisku pracownika socjalnego, a osoby posiadające odpowiednie kwalifikacje, które były zatrudniane w Ośrodku, w krótkim czasie rezygnowały z pracy z uwagi na problemowy charakter realizowanych zadań.

(akta kontroli str.: 80 – 85)

Ponadto Dyrektor Ośrodka poinformowała, że cyt.: „(...) w okresie od 01.01.2021 do 16.10.2021 zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych, w dniu 01.10.2021 ogłoszono nabór na stanowisko pracownika socjalnego w związku ze złożonym wypowiedzeniem. W dniu 06.06.2022 zatrudniono pracownika socjalnego, więc w okresie od 06.06.2022 r. do 31.07.2022 r. zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych. Od 01.08.2022 r. zatrudnionych jest 2 pracowników socjalnych, w dniu 08.11.2022 r. ogłoszono nabór na stanowisko pracownika socjalnego.”. Mając na uwadze to, że zawód pracownika socjalnego jest w Polsce zawodem regulowanym, wyjaśnienia przyjęto. Jednocześnie zobowiązano Dyrektora Ośrodka do poinformowania o wyniku ogłoszonego naboru. Do dnia sporządzenia niniejszego protokołu Dyrektor Ośrodka nie poinformowała o zatrudnieniu osoby posiadającej wymagane kwalifikacje na stanowisku pracownika socjalnego. Jednocześnie ustalono, że na stronie internetowej Ośrodka, cyklicznie pojawiają się ogłoszenia o naborze na stanowisko pracownika socjalnego, a ostań nabór został ogłoszony w dniu 3 stycznia 2024 r.⁴

W związku z tym, że w okresie od 06.06.2022 r. do 31.07.2022 r., w Ośrodku zatrudniono 3 pracowników socjalnych, stwierdzono, że zalecenie wydane w tym obszarze, po kontroli w 2017 r., zostało zrealizowane.

Zarazem wskazano, Dyrektorowi GOPS w Nowogrodku Pomorskim, konieczność dalszego poszukiwania na stanowisko pracownika socjalnego, osoby z wymaganymi kwalifikacjami.

(akta kontroli str. 62 – 63 oraz str. 86 - 87)

W okresie objętym kontrolą pracownikom socjalnym, realizującym pracę socjalną w środowisku, przyznano dodatek do wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. Ww. dodatek nie był wliczany do wysokości wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w powyższym zakresie.

⁴ Źródło: <https://www.osrodek.nowogrodekpomorski.pl/> [dostęp w dniu 10.04.2024 r.]

III. Ogólne założenia polityki społecznej

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Gmina posiadała Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych, którą przyjęto Uchwałą Nr XXVII/192/2017 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 22 listopada 2017 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowogródek Pomorski na lata 2017 -2027⁵.

W związku z powyższym stwierdzono, że zalecenie wydane w tym obszarze, po kontroli w 2017 r., zostało zrealizowane.

Treść art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, obowiązujący w okresie poddanym kontroli stanowił, że Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

- 1) diagnozę sytuacji społecznej,
- 2) prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- 3) określenie:
 - a) celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b) kierunków niezbędnych działań,
 - c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d) wskaźników realizacji działań.

Zgodnie z ww. układem organizacyjnym dokumentu, strategia zawiera:

„Wstęp	str. 3
1. Analiza sytuacji społecznej Gminy Nowogródek Pom	str. 6
1.1. Charakterystyka Gminy Nowogródek Pom	str. 6
1.2. Ludność Gminy	str. 7
1.3. Charakterystyka rodzin	str. 8
1.4. Zasoby mieszkaniowe	str. 13
1.5. Rynek Pracy	str. 13
2. Diagnoza sytuacji społecznej wraz z rekomendacjami	str. 15
2.1. Powody korzystania z pomocy	str. 15
2.2. Wspieranie rodziny	str. 17
2.3. Wsparcie seniorów	str. 18
2.4. Ubóstwo i bezrobocie	str. 19
2.5. Niepełnosprawność	str. 20
2.6. Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie	str. 22
3. Prognoza zmian – analiza SWOT	str. 26
4. Misja, cele i kierunki działań	str. 29
5. Zakładane zmiany w zakresie objętym strategią	str. 35
6. Ramy finansowe	str. 36

⁵ Źródło: <https://bip.nowogrodekpomorski.pl/rada/uchwaly/123-uchwaly-rady-gminy-nowogrodek-pomorski-kadencja-2014-2018/205-uchwaly-z-xxvii-sesji-rady-gminy>

7. System wdrażania strategii	str. 37
8. Monitoring i ewaluacja	str. 37
9. Wnioski końcowe	str. 37
10. Wykaz tabel	str. 39”

W wyniku analizy dokumentu stwierdzono, że Strategia określa ramy finansowe oraz wskazuje źródła finansowania. Ponadto zespół kontrolujący ustalił, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim, zgodnie z art. 110, pkt 4 ustawy o pomocy społecznej, został wskazany jako koordynator realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Nowogrodęk Pomorski na lata 2017-2027.

Ustalono również, że przyjęty przez Gminę dokument zakłada, że proces monitoringu wdrażania strategii będzie służył identyfikacji osiąganych rezultatów oraz porównaniu ich zgodności z założeniami. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii. Będzie on polegał na gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Punktem odniesienia będą przede wszystkim wskaźniki określone w strategii odnoszące się do poszczególnych celów. Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w latach 2021 – 2022 nie przeprowadzono ewaluacji i monitoringu realizacji strategii. Natomiast w dniu 24 maja 2022 r., informację o realizacji Strategii, przekazano do Urzędu Gminy Nowogrodęk Pomorski. Informacja obejmowała jedynie działania Ośrodka, pomijając informację o pozostałych realizatorach wskazanych w Strategii. Ustalono również, że w dokumencie strategicznym nie wskazano wartości początkowych i docelowych wskaźników realizacji (str. 29 – 35 Strategii), trudno więc jest określić w jakim stopniu zostały osiągnięte cele wskazane w informacji przekazanej do Urzędu Gminy. Należy zaznaczyć, że wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań/zadań w ramach realizacji Strategii (proces monitoringu, ewaluacji). Umożliwiają dokonanie bieżącej oceny dotyczącej postępów w procesie wdrażania strategii. Warto wyodrębnić zestaw wskaźników ilościowych (policzalnych) i jakościowych (opis zmian jakościowych, które będą miały miejsce już w trakcie lub po zrealizowaniu zadania) wszystkich podmiotów realizujących strategię.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie miejskiej, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę zasobów pomocy społecznej. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. W myśl powyższych przepisów w 2021 r. została opracowana „Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2020 r.”, a w 2022 r. została opracowana

„Ocena Zasobów Pomocy Społecznej za 2021 r.”. Oba dokumenty zostały przedłożone Przewodniczącemu Rady Gminy w Nowogrodku Pomorskim w ustawowym terminie. Jednocześnie zespół kontrolujący ustalił, że Oceny posiadały ustawowo wymagane rekomendacje, które powinny stanowić podstawę do planowania budżetu na rok następny.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. W toku czynności kontrolnych ustalono, że w kontrolowanym okresie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim opracował sprawozdanie z działalności ośrodka, wraz z potrzebami w zakresie pomocy społecznej i za pośrednictwem Urzędu Gminy, przedstawił Radzie Gminy Nowogrodek Pomorski w dniach:

- 31 marca 2021 r. - za 2020 r.,
- 31 marca 2022 r. - za 2021 r.

Zgodnie z obowiązującym podczas kontroli art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należało sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie sprawozdania resortowe przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej przesłano w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej⁶, tj.:

l.p.	sprawozdanie	termin przekazania	data przekazania
1	MRPiPS-03 sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2020 r.	do 29 stycznia 2021 r.	1 lutego 2021 r.
2	MRPiPS-03 sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za I-VI 2021 r.	do 23 lipca 2021 r.	27 lipca 2021 r.
3	MRPiPS-03 sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2021 r.	do 28 stycznia 2022 r.	2 lutego 2022 r.
4	MRiPS-03 sprawozdanie półroczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za I-VI 2022 r.	do 23 lipca 2022r.	22 lipca 2022 r.

⁶ Źródło: Centralna Aplikacja Statystyczna

l.p.	sprawozdanie	termin przekazania	data przekazania
5	MRiPS-06 wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej za I-XII 2021 r.	do 10 lutego 2022 r.	4 lutego 2022 r.
6	Sprawozdanie z realizacji programu "Posiłek w szkole w domu" za 2020 r.	do 20 stycznia 2021 r.	26 stycznia 2021 r.
7	Sprawozdanie z realizacji programu "Posiłek w szkole w domu" za 2021 r.	do 20 stycznia 2022 r.	1 i 2 lutego 2022 r.

W wyniku analizy, wskazanych powyżej, sprawozdań resortowych, przekazywanych Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej ustalono, że tylko 2 z badanych sprawozdań, tj. MRiPS-03 za I-VI 2022 r. oraz MRiPS-06 za I-XII 2021 r., przekazano w terminie. Pozostałe sprawozdania przekazano z uchybieniem terminów wskazywanych w CAS. Dodatkowo ustalono, że w sprawozdaniu rocznym MRiPS-03 za I-XII 2021 nie wykazano dwóch osób, którym Gmina udzieliła pomocy w formie tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych. Z uwagi na to, że art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej uchylony został przez art. 15 pkt 1 ustawy z dnia 16 listopada 2022 r. o systemie teleinformatycznym do obsługi niektórych umów (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 2099), odstąpiono od oceny badanego obszaru.

Jednocześnie należy wskazać, że zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej (w aktualnym brzmieniu) do zadań gminy zleconych z zakresu administracji rządowej należy, m. in. zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. W związku z czym zespół kontrolujący stoi na stanowisku, że sprawozdania w CAS należy sporządzać i przekazywać, w terminach określonych przez MRPiPS, z zachowaniem staranności i rzetelności.

W okresie objętym kontrolą realizację zadania w zakresie zapewnienia schronienia tymczasowego regulowała uchwała nr XXVIII/173/2021 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Zgodnie z art. 17 ustawy o pomocy społecznej, Gmina udzielała swoim mieszkańcom pomocy w formie schronienia tymczasowego w:

1. schronisku dla osób bezdomnych - Koło w Dębnie Towarzystwa Pomocy im. Św. Brata Alberta 1 miejsce, na podstawie porozumienia z dnia 01.04.2021 r. oraz porozumienia z dnia 27.10.2021 r.

2. schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi - Stowarzyszenie MONAR - Schronisko dla Osób Bezdomnych z usługami opiekuńczymi MARKOT w Bobrowcu 1 miejsce, na podstawie porozumienia z dnia 31.03.2022 r. oraz porozumienia z dnia 01.10.2022 r.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej zgłoszenia do rejestru dokonuje Gmina:

1. prowadząca placówkę;
2. zlecająca na podstawie art. 25 ust. 1 zadanie prowadzenia placówki;
3. która zawarła umowę z podmiotem niepublicznym na zakup usługi udzielenia tymczasowego schronienia w odpowiedniej formie, w placówce prowadzonej przez podmiot niepubliczny.

Zgodnie z art. 48a ust. 11c ww. ustawy gmina zgłasza wojewodzie wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania. Na podstawie analizy porozumień podpisywanych z podmiotami, które udzielają wsparcia w formie schronienia tymczasowego oraz informacji uzyskanych od Dyrektora Ośrodka ustalono, że w 2021 r. nie zgłoszono do ww. rejestru miejsc w schronisku dla osób bezdomnych, po zawarciu pierwszego porozumienia z dnia z dnia 01.04.2021 r. niemniej jednak stwierdzono również, że zgłoszenie ww. miejsc nastąpiło w dniu 10.01.2022 r., po zawarciu kolejnego porozumienia z dnia 27.12.2021, tj. w ustawowym terminie. Natomiast w 2022 r., w przypadku schroniska dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi (dot. porozumienia z dnia 31.03.2022 r.), zgłoszenie do rejestru nastąpiło w dniu 03.06.2022 r., tj. z uchybieniem ustawowego terminu (*akta kontroli str. 154 – 157*). Ponadto stwierdzono, że Gmina nie zapewnia miejsc w ogrzewalni i noclegowni. Z uwagi na to, że osoba kierująca Ośrodkiem stanowisko Dyrektora objęła z dniem 1 lipca 2022 r. udzielono instruktażu w zakresie konieczności przestrzegania 14 dniowego terminu zgłaszania wojewodzie, wszelkich zmian danych objętych rejestrem.

Dyrektor Ośrodka poinformowała, że Gmina Nowogródek Pomorski zabezpiecza potrzeby mieszkańców w zakresie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi przez kierowanie do domów pomocy społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych. Na dzień kontroli jedna osoba przebywała w Domu Pomocy Społecznej im. Bpa Stanisława Stefanka w Kolsku.

Dyrektor Ośrodka poinformowała, że w kontrolowanym okresie Gmina zabezpieczała potrzeby mieszkańców w zakresie poradnictwa specjalistycznego na rzecz społeczności lokalnej:

1. poradnictwo psychologiczne:
 - Ośrodek zatrudniał psychologa (na umowę zlecenie), który w siedzibie GOPS udzielał wsparcia w wymiarze 10 godzin w miesiącu (2 dni w miesiącu, zgodnie z harmonogramem). Informacja i harmonogram zamieszczone były na stronie internetowej.
 - Ośrodek współpracował z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Myśliborzu oraz Regionalnym Centrum Kryzysowym w Myśliborzu, gdzie mieszkańcy gminy

mogli korzystać ze wsparcia z zakresu interwencji psychologicznej i psychoedukacji. Informacja była zamieszczona na stronie internetowej Ośrodka. Dodatkowo w sytuacjach tego wymagających była możliwość kontaktu pracownika socjalnego i pracownika RCK, w celu umówienia wizyty domowej u klienta.

- Ośrodek współpracował z Centrum Wsparcia Dla Osób Dorosłych w Stanie Kryzysu. Zadanie było realizowane ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 i finansowane przez Ministra Zdrowia. Centrum udzielało wsparcia każdej osobie w kryzysie psychicznym przez 24 godziny dziennie - informacja znajdowała się na stronie internetowej GOPS w dniu 14.01.2022 r.

2. Poradnictwo prawne:

- radca prawny przyjmował w każdą środę w godzinach 10⁰⁰ - 15⁰⁰, w siedzibie Urzędu Gminy w Nowogrodku Pomorskim.
- Ośrodek współpracował ze Stowarzyszeniem Pactum z Dębna, które uruchomiło „Mobilny Punkt Pomocy Prawnej S.O.S. dla Rodziny”. Mieszkańcy Gminy mogli uzyskać w nim bezpłatnie porady z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego. Z porad można było skorzystać telefonicznie lub mailowo od 22 listopada do 31 grudnia 2021 w godzinach od 10⁰⁰ do 13⁰⁰. Informacja o tej formie pomocy była zamieszczona na stronie internetowej GOPS w dniu 08.12.2021 r.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych.

Z uwagi na to, że ww. przepis w aktualnym brzmieniu obowiązuje od dnia 1 listopada 2023 r., odstąpiono od oceny sposobu realizacji określonego w nim zadania. Jednocześnie należy wskazać, że obligatoryjny charakter ww. zadania wymaga od Gminy, w szczególności zbadania potrzeb w zakresie prowadzenia miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych oraz podjęcia niezbędnych działań w tym kierunku i uregulowania sposobu postępowania w przypadku konieczności zapewnienia miejsca w mieszkaniu chronionym, np. opisanie procedury postępowania w przypadku wystąpienia konieczności zapewnienia miejsc w ww. mieszkaniach. Należy zaznaczyć, że każdy organ administracji publicznej jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy. Tylko w przypadku, gdy zostanie ustalone, że brak jest potrzeby realizacji danego zadania, zadanie może nie być realizowane. W zakresie pomocy społecznej, ocena czy zadanie wymaga realizacji, jest dokonywana, m. in. w Strategii.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy, m.in. prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki. W kontrolowanym okresie Gmina Nowogrodek Pomorski nie prowadziła domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia o zasięgu gminnym. W przypadku konieczności zapewnienia całodobowej opieki i pielęgnacji osoby wymagające takiej formy pomocy kierowane są do domów pomocy społecznej na terenie innych gmin.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim, w okresie objętym kontrolą, nie realizowano projektów socjalnych. Natomiast realizowane były inne zadania z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb Gminy, m.in. Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, Program osłonowy w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

Z uzyskanych informacji wynika, że w kontrolowanym okresie, w zakresie współpracy z powiatowym urzędem pracy, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej skorzystał ze wsparcia Powiatu Myśliborskiego, reprezentowanego przez Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Myśliborzu, w formie finansowania działań obejmujących kształcenie ustawiczne pracowników w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego. Kwota dofinansowania wyniosła: 5.933,00 zł. Dzięki temu wsparciu pracownicy socjalni uczestniczyli w szeregu szkoleń podnoszących ich wiedzę i kompetencje.

(akta kontroli str. 87 - 157)

IV. Tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

W zakresie trybu przyznawania świadczeń z pomocy społecznej kontroli podlegają świadczenia w postaci:

1. zasiłków stałych,
2. zasiłków okresowych,
3. zasiłków celowych i specjalnych celowych,
4. dożywiania (posiłki, świadczenia pieniężne, pomoc rzeczowa),
5. usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
6. specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
7. kierowania do domów pomocy społecznej i ustalania odpłatności za pobyt w DPS,
8. pomocy rzeczowej w formie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania,
9. zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
10. sprawienia pogrzebu,
11. kontraktów socjalnych.

Z analizy sprawozdania rocznego MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach za I-XII 2021 r. oraz sprawozdania z realizacji Programu „Posiłek w szkole i w domu” za 2021 r. wynika, że GOPS w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku zrealizował następujące świadczenia dla podanej liczby osób:

zasiłki stałe – dla 17 osób,

zasiłki okresowe - dla 31 osób,

posiłek Program „Posiłek w domu i w szkole” - dla 38 osób,

usługi opiekuńcze - dla 9 osób,

zasiłki celowe i w naturze - dla 38 osób, w tym specjalne zasiłki celowe - dla 6 osób,

zasiłki pieniężne Program - dla 69 osób,

kierowanie i odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej - dla 3 osób,
kontrakt socjalny - dla 20 osób,
wyłącznie praca socjalna - dla 20 osób.

Na podstawie losowania, świadczeniobiorcy z list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu wrześniu i czerwcu 2021 r. (przypadku braku wymaganej ilości teczek, losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy), wybrano teczki akt osobowych i sprawdzono dokumentację osób korzystających z wybranych form świadczeń.

Zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy o pomocy społecznej zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody losowania dokumentację osób, którym przyznano zasiłki stałe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. GOPS.8210.6.2021.JA z dnia 20 maja 2021 r.,
2. GOPS.8210.9.2021.JA z dnia 28 czerwca 2021 r.,
3. GOPS.8210.3.2021.JA z dnia 1 lutego 2021 r.,
4. GOPS.8210.7.2022.JA z dnia 21 lutego 2022 r.,
5. OPS.8210.1.2021.JA z dnia 18 stycznia 2021 r.,

(akta kontroli str. 158 - 259)

Decyzją znak: GOPS.8210.6.2021.JA z dnia 20 maja 2021 r., przyznano zasiłek stały w wysokości 645 zł, co stanowiło maksymalną kwotę zasiłku stałego. Zespół kontrolujący ustalił, że Ośrodek nie uwzględniając dochodu strony postępowania, na który składał się zasiłek pielęgnacyjny w wysokości 215,84 zł, przyznany decyzją z dnia 06.05.2021 r. (tj. przed wydaniem decyzji o zasiłku stałym), błędnie wskazał dochód strony. Ponadto zespół kontrolujący ustalił, że Ośrodek wydał również decyzję zmieniającą znak: GOPS.8210.12.2021.JA z dnia 25.08.2021 r., którą zmienił wcześniej wydaną decyzję i przyznał zasiłek stały w wysokości 429,16 zł *(akta kontroli str. 172)*. W tym miejscu należy wskazać, że w kontrolowanym okresie kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosiło 701 zł. W związku z tym wysokość zasiłku stałego powinna wynosić 485,16 zł (701 zł – 215,84 zł = 485,16 zł). Zatem należało uznać, że zasiłek stały w kwocie 645 zł miesięcznie oraz w kwocie 429,16 zł miesięcznie przyznano stronie z naruszeniem art. 37 ust. 2 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej, obowiązującej w kontrolowanym okresie, zgodnie z którym w przypadku osoby samotnie gospodarującej zasiłek stały ustalany był w wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie mogła być wyższa niż 645 zł miesięcznie. Dyrektor Ośrodka wyjaśnił, że cyt.: „(...) zasiłek stały został źle naliczony z winy pracownika socjalnego”. Dodatkowo w

badanej sprawie zespół kontrolujący ustalił, że nie sprawdzono możliwości osób zobowiązanych do udzielenia pomocy stronie postępowania, tj. nie ustalono miejsca zamieszkania i nie przeprowadzono rodzinnego wywiadu środowiskowego (cz. II) z dziećmi. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że cyt.: „(...) klient nie miał kontaktu z dziećmi od 2011 r. od rozwodu z żoną. W/w nie utrzymywał kontaktu z dziećmi i nie był w stanie wskazać miejsc pobytu dzieci”. Zważywszy na fakt, że postępowanie administracyjne, wraz z rodzinnym wywiadem środowiskowym oraz planem pomocy i działań na rzecz osoby sporządziła osoba, która nie posiadała uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, zespół kontrolujący nie przyjął ww. wyjaśnień. Ponadto wskazano Dyrektorowi, że na podstawie art. 105 ustawy o pomocy społecznej Ośrodek ma prawo do żądania informacji, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej, od jednostek sektora finansów publicznych.

W sprawie zakończonej decyzją znak: GOPS.8210.9.2021.JA z dnia 28 czerwca 2021 r., przyznającą klientowi zasiłek stały, strona postępowania posiadała orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. Jednak w badanej dokumentacji brakowało odzwierciedlenia faktu poinformowania klienta o możliwości ubiegania się o zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności. Dodatkowo zespół kontrolujący ustalił, że w badanej sprawie klient został objęty ubezpieczeniem zdrowotnym na podstawie odrębnej decyzji administracyjnej znak: GOPS.804.25.2021.AJ z dnia 28 czerwca 2021 r., a w treści kwestionariusza rodzinnego wywiadu środowiskowego wskazano, że klient prowadził gospodarstwo domowe wspólnie z małżonką, która pobierała świadczenie emerytalne, uprawniające do ubezpieczenia zdrowotnego. Ponadto w decyzji administracyjnej, przyznającej ubezpieczenie zdrowotne nie wskazano uzasadnienia do objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym osoby z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności, która posiada status członka rodziny osoby ubezpieczonej, określony w art. 66 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2022 r., poz. 2561 z późn. zm.).

W sprawie zakończonej GOPS.8210.3.2021.JA z dnia 1 lutego 2021 r., przyznającej zasiłek stały, strona postępowania posiadała orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności. Jednak w badanej dokumentacji brakowało odzwierciedlenia faktu poinformowania klienta o możliwości ubiegania się o zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności. Dodatkowo zespół kontrolujący ustalił, że wniosek o przyznanie pomocy w formie zasiłku stałego, wraz zabezpieczeniem zdrowotnym został złożony telefonicznie do protokołu przez siostrę strony postępowania. Na protokole widnieje jedynie podpis pracownika socjalnego, który sporządził protokół z rozmowy telefonicznej przeprowadzonej na okoliczność przyjęcia zgłoszenia o pomoc społeczną, jednak brakowało podpisu osoby składającej podanie ustnie do protokołu, co było sprzeczne z art. 63 § 1 i § 3 k.p.a. Zgodnie, z ww. przepisem podania (żądania, wyjaśnienia, odwołania, zażalenia) wnosi się na piśmie, za pomocą telefaksu lub ustnie do protokołu. Podania utrwalone w postaci elektronicznej wnosi się na adres do doręczeń elektronicznych lub za pośrednictwem konta w systemie

teleinformatycznym organu administracji publicznej. Podanie wniesione na piśmie albo ustnie do protokołu powinno być podpisane przez wnoszącego, a protokół ponadto przez pracownika, który go sporządził. Gdy podanie wnosi osoba, która nie może lub nie umie złożyć podpisu, podanie lub protokół podpisuje za nią inna osoba przez nią upoważniona, czyniąc o tym wzmiankę obok podpisu. Ponadto zgodnie z art. 102 ustawy o pomocy społecznej świadczenia z pomocy społecznej są udzielane na wniosek osoby zainteresowanej, jej przedstawiciela ustawowego albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Powyższe oznacza, że w celu wszczęcia postępowania wnioski o pomoc powinny być opatrzone podpisem strony lub jej przedstawiciela ustawowego. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że w okresie epidemii Covid-19 dopuszczalne było jedynie ustalanie sytuacji dochodowo, rodzinnej i majątkowej na podstawie rozmowy telefonicznej, co zostało wyrażone w art. 15o ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 340 z późn. zm.). Jednakże ustawodawca nie dopuścił zmian w zakresie wnoszenia podań, a co za tym idzie w okresie epidemii Covid-19 przyjmowanie podań o pomoc powinno odbywać się zgodnie z art. 63 k.p.a. Z uwagi na to, że uchybienie nie miało wpływu na pomoc udzieloną stronie, odstąpiono od oceny i poinstruowano Dyrektora Ośrodka o konieczności przyjmowania wniosków zgodnie z obowiązującymi przepisami.

W sprawie zakończonej wydaniem decyzji znak: GOPS.8210.7.2022.JA z dnia 21 lutego 2022 r., przyznającej zasiłek stały. Natomiast pomoc w formie opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne przyznano decyzją znak: OPS.804.14.2022.JA z dnia 12 maja 2021 r. Na podstawie analizy dokumentacji ustalono, że strona w dniu przeprowadzania wywiadu środowiskowego była zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy w Myśliborzu i jednocześnie posiadała orzeczenie o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, które uprawniało do przyznania zasiłku stałego (wpływ do OPS w dniu 04.01.2022 r, zarejestrowane pod nr 1/2022). Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że strona postępowania, cyt.: *„(...) w momencie otrzymania decyzji o przyznaniu zasiłku stałego została poinformowana o konieczności wyrejestrowania się z Urzędu Pracy, jednak długo nie dopełniała tego obowiązku. Została objęta ubezpieczeniem zdrowotnym z chwilą dostarczenia dokumentu o wyrejestrowaniu się z Urzędu Pracy.”*. Powyższe nie stanowiło uchybienia ani nieprawidłowości, zespół kontrolujący przyjął wyjaśnienie. W rzeczonyj sprawie nie zbadano możliwości osób zobowiązanych do udzielenia pomocy stronie postępowania, tj. nie ustalono miejsca zamieszkania i nie przeprowadzono rodzinnego wywiadu środowiskowego (cz. II) z dziećmi oraz z matką, której strona pomagała na co dzień. Dyrektor poproszona o wyjaśnienie w tym zakresie przedłożyła pisemną informację, cyt. *„(...) jest osobą rozwiedzioną, nie ma kontaktu z byłym mężem i dziećmi. Ośrodek nie występował o ustalenie adresu dzieci oraz o przeprowadzenie wywiadów. (...)”*. Powyższe stanowi uchybienie, a zważywszy na fakt, że postępowanie administracyjne, wraz z przeprowadzeniem rodzinnego wywiadu środowiskowego sporządziła osoba, która

nie posiadała uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, zespół kontrolujący nie przyjął wyjaśnienia w tym zakresie.

(akta kontroli str. 160 – 216)

Poddana kontroli dokumentacja zawiera wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przy czym w jednym przypadku wniosek złożono telefonicznie do protokołu, który nie został opatrzony podpisem osoby wnoszącej wniosek o pomoc. Przyznanie zasiłków stałych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. Poza jednym, z badanych przypadków, dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek stały. Termin wypłaty świadczeń był określany, jednak w rozstrzygnięciach decyzji znajdowały się różne zapisy, tj.: „Po otrzymaniu decyzji kwota zasiłku zostanie wypłacona w kasie Urzędu Gminy Nowogródek Pomorski” lub „Po otrzymaniu decyzji kwota zasiłku zostanie wypłacona w kasie Urzędu Gminy Nowogródek Pomorski do ostatniego dnia każdego miesiąca” bądź „Po otrzymaniu decyzji kwota zasiłku zostanie wypłacona do ostatniego dnia każdego miesiąca”. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę. Rodzinne wywiady środowiskowe były aktualizowane w terminach określonych w art. 107 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki okresowe

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Ponadto zgodnie z art. 38 ust. 3 ww. ustawy kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby oraz kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny.

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody losowania dokumentację osób, którym przyznano zasiłki okresowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

1. GOPS.8211.13.2022.JA z dnia 6 czerwca 2022 r.,
2. GOPS.8211.32.2021.JA z dnia 28 września 2021 r.,
3. GOPS.8211.27.2021.JA z dnia 22 lipca 2021 r.,
4. GOPS.8211.14.2022.JA z dnia 3 czerwca 2021 r.,
5. GOPS.8211.36.2021.JA z dnia 24 listopada 2021 r.,
6. GOPS.8211.27.2022.JA z dnia 29 lipca 2021 r.

(akta kontroli str. 217 - 218)

Sprawa zakończona decyzją znak: GOPS.8211.13.2022.JA z dnia 6 czerwca 2022 r., przyznającą stronie zasiłek okresowy nie wskazywała przyczyny udzielenia pomocy. Wypłata świadczenia za okres V - VI 2022 r. nastąpiła w dniu 28 czerwca 2022 r., a odbiór decyzji miał miejsca w dniu 1 sierpnia 2022 r. Dyrektor Ośrodka poinformowała, że cyt.: „(...) *Pod nieobecność pracownika socjalnego sprawę (praca w terenie) Pani (...) przysłała po odebranie decyzji. Pracownik Ośrodka wydała decyzję w/w nie dopilnowując pokwitowania odbioru na decyzji. Po powrocie pracownika socjalnego niedopatrzenie zostało zauważone i pracownik socjalny skontaktował się tel. z Panną (...) aby zgłosiła się do GOPS. Nie było możliwości wysłania decyzji w celu uzyskania potwierdzenia odbioru, gdyż drugi egzemplarz posiadała już Pani (...). Pani (...) zgłosiła się 01.08.2022 r. w innej sprawie i została poproszona o pokwitowanie odbioru z datą faktycznego odbioru decyzji jednak wpisała datę 01.08.2022 r. (data przybycia do GOPS).*” Zważywszy na fakt, że przedłożona informacja nie wskazuje faktycznej daty odbioru, a postępowanie administracyjne, wraz z przeprowadzeniem rodzinnego wywiadu środowiskowego sporządziła osoba, która nie posiadała uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, zespół kontrolujący nie przyjął wyjaśnienia w tym zakresie. Dodatkowo zespół kontrolujący ustalił, że w podstawie decyzji wskazano art. 108 § 1 k.p.a. zgodnie, z którym decyzji, od której służy odwołanie, może być nadany rygor natychmiastowej wykonalności, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. Jednakże zespół kontrolujący ustalił, że treść uzasadnienia decyzji oraz dokumentacja sprawy nie odzwierciedlają potrzeby zastosowania rygoru natychmiastowej wykonalności w danej sprawie. Dodatkowo fakt wypłacenia ww. świadczenia w dniu 28 czerwca 2022 r., tj. 22 dni po wydaniu decyzji administracyjnej, przeczy pilnej potrzebie realizacji przyznanej pomocy z pomocy społecznej.

Sprawa zakończona decyzją znak: GOPS.8211.32.2021.JA z dnia 28 września 2021 r., przyznającą stronie zasiłek okresowy wskazywała, że zasiłek przyznano z tytułu bezrobocia, natomiast w dokumentacji sprawy brakowało dokumentu potwierdzającego fakt zarejestrowania strony w powiatowym urzędzie pracy. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że cyt.: „*zarejestrowanie (...) w PUP w Myśliborzu ustalono telefonicznie z pracownikiem PUP.*”. Zważywszy na fakt, że postępowanie administracyjne, wraz z rodzinnym wywiadem środowiskowym oraz planem pomocy i działań na rzecz osoby sporządziła osoba, która nie posiadała uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, zespół kontrolujący nie przyjął wyjaśnienia. Ponadto wskazano Dyrektorowi, że na podstawie art. 105 ustawy o pomocy społecznej Ośrodek ma prawo do żądania informacji, które mają znaczenie dla rozstrzygnięcia o przyznaniu lub wysokości świadczeń z pomocy społecznej, od jednostek sektora finansów publicznych. Wypłata świadczenia nastąpiła w dniu 29 września 2021 r. (1 dzień po wydaniu decyzji administracyjnej). W podstawie decyzji wskazano art. 108 § 1 k.p.a., nadający decyzji administracyjnej rygor natychmiastowej wykonalności (wcześniej cytowany). Jednakże zespół kontrolujący ustalił, że treść uzasadnienia decyzji oraz dokumentacja sprawy nie

odzwierciedlają potrzeby zastosowania rygoru natychmiastowej wykonalności w danej sprawie.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną znak: GOPS.8211.27.2021.JA z dnia 22 lipca 2021 r., przyznającej zasiłek okresowy, w podstawie decyzji wskazano art. 108 § 1 k.p.a., nadający decyzji administracyjnej rygor natychmiastowej wykonalności. Jednakże zespół kontrolujący ustalił, że treść uzasadnienia decyzji oraz dokumentacja sprawy nie odzwierciedlają potrzeby zastosowania rygoru natychmiastowej wykonalności w danej sprawie. Decyzja posiada potwierdzenie odbioru podpisane przez stronę postępowania, jednak bez wskazania daty odbioru decyzji administracyjnej.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną znak: GOPS.8211.14.2022.JA z dnia 3 czerwca 2021 r., przyznającej zasiłek okresowy nie wskazywała przyczyny udzielenia pomocy. Dyrektor Ośrodka poinformowała, że cyt. *„Pani (...) otrzymała zasiłek okresowy z tytułu wielodzietności.”*. Ponadto w podstawie decyzji wskazano art. 108 § 1 k.p.a. Jednakże zespół kontrolujący ustalił, że treść uzasadnienia decyzji oraz dokumentacja sprawy nie odzwierciedlają potrzeby zastosowania rygoru natychmiastowej wykonalności w danej sprawie. Natomiast fakt wypłaty ww. świadczenia w dniu 28 czerwca 2022 r., tj. 25 dni po wydaniu decyzji administracyjnej, przeczy pilnej potrzebie realizacji przyznanej pomocy z pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 219- 248)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka. Poza jednym z badanych przypadków, w aktach spraw znajdowały się dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków okresowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. W kontrolowanej dokumentacji dochód klientów był prawidłowo ustalany, a pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją i zawierają wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Przy czym należy zaznaczyć, że w podstawie prawnej decyzji wskazano rygor natychmiastowej wykonalności określony w art. 108 k.p.a., który nie został uzasadniony w treści decyzji. Decyzje wskazywały okres, na jaki przyznano zasiłek okresowy a terminy wypłaty świadczeń były wskazywane zapisami o następującej treści, cyt.: *„Po otrzymaniu decyzji kwota zasiłku zostanie wypłacona do ostatniego dnia każdego miesiąca”* lub *„Po otrzymaniu decyzji kwota zasiłku zostanie wypłacona w kasie Urzędu Gminy Nowogródek Pomorski do ostatniego dnia każdego miesiąca”*. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę, jednak w jednym z badanych przypadków potwierdzenie odbioru decyzji nie wskazywało daty odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe

Zgodnie z art. 39 ust. 1 i ust. 2 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego. Ponadto zgodnie z art. 41 pkt 1 ww. ustawy w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Podczas czynności kontrolnych sprawdzono, wybraną na podstawie przyjętej metody losowania, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe, przyznane decyzjami administracyjnymi znak:

1. GOPS.8212.15.2021.JA z dnia 7 października 2021 r.,
2. GOPS.8212.14.2021.JA z dnia 4 października 2021 r.,
3. GOPS.8212.8.2021.JA z dnia 28 kwietnia 2021 r.,
4. GOPS.8212.22.2021.JA z dnia 22 grudnia 2021 r.,
5. GOPS.8212.5.2021.JA z dnia 16 lutego 2021 r.,
6. GOPS.8212.13.2022.JA z dnia 9 października 2021 r.,
7. GOPS.8212.10.2022.JA z dnia 3 września 2021 r.

(akta kontroli str. 249 – 251)

W dokumentacji sprawy zakończonej decyzją znak: GOPS.8212.15.2021.JA z dnia 7 października 2021 r., przyznającą zasiłek celowy na zakup żywności, znajdowała się kserokopia zaświadczenia o średnich zarobkach z ostatnich 3 miesięcy, jednego z dorosłych członków 4 osobowej rodziny. Powyższe było sprzeczne z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym za dochód uważa się sumę miesięcznych przychodów z miesiąca poprzedzającego złożenie wniosku lub w przypadku utraty dochodu z miesiąca, w którym wniosek został złożony, bez względu na tytuł i źródło ich uzyskania, jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pomniejszoną o miesięczne obciążenie wskazane w pkt 1 – 3 cytowanego przepisu. Kopia badanego zaświadczenia o zarobkach nie została potwierdzona za zgodność z oryginałem, co było sprzeczne z art. 76a § 2 k.p.a. Ponadto pomimo tego, że dochód na jednego członka rodziny wynosił 132 zł na osobę w rodzinie i był poniżej kryterium dochodowego, tj. poniżej 528 zł na osobę w rodzinie, pracownik prowadzący postępowanie administracyjne nie poinformował strony o możliwości ubiegania się o inne formy pomocy oraz nie zaproponował i nie zaplanował pomocy w formie zasiłku okresowego, co miało wpływ na pomoc udzieloną stronie postępowania. Zgodnie z art. 3 ust. 3 i ust. 4 ustawy o pomocy społecznej rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej. Dodatkowo zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 2 i pkt 4 ustawy o pomocy społecznej przy wykonywaniu zadań pracownik socjalny jest obowiązany, m.in. kierować się zasadą dobra osób i rodzin, którym służy oraz

udzielać osobom zgłaszającym się pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną znak: GOPS.8212.14.2021.JA z dnia 4 października 2021 r., przyznającą zasiłek celowy na zakup drobnych materiałów budowlanych, błędnie wskazano dochód strony. W treści decyzji administracyjnej wskazano, że strona postępowania posiadała dochód w wysokości 0 zł. Natomiast zgodnie z treścią zawartą w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego, w części „I. Dane osoby, z którą przeprowadzono wywiad” w wierszu 9, strona pobierała zasiłek okresowy w wysokości 350 zł miesięcznie w okresie VII - X 2021 r., który zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej stanowił dochód strony. Należy zaznaczyć, że zasiłek okresowy z pomocy społecznej nie mieści się w katalogu świadczeń nie wliczanych do dochodu, określonych przez ustawodawcę w art. 8. ust. 4 ww. ustawy. Powyższe wskazuje na brak rzetelności i należytego nadzoru ze strony Dyrektora Ośrodka.

W sprawach zakończonych wydaniem decyzji administracyjnych znak:

1. GOPS.8212.8.2021.JA z dnia 28 kwietnia 2021 r., przyznającej pomoc w formie zasiłku celowego w celu pokrycia kosztów leczenia i zakupów leków, decyzję wydano na okres od 01.04.2021 r. do 31.07.2021 r., tj. na 4 miesiące.
2. GOPS.8212.22.2021.JA z dnia 22 grudnia 2021 r., przyznającej pomoc w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup leków i leczenie, decyzję wydano na okres od 01.12.2021 r. do 28.02.2021 r., tj. na 3 miesiące.
3. GOPS.8212.5.2021.JA z dnia 16 lutego 2021 r., przyznającej pomoc w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup leków i pokrycie kosztów leczenia, decyzję wydano okres od 01.02.2021 r. do 31.03.2021 r., tj. na 2 miesiące.

Zasiłek celowy pod warunkiem zwrotu określony odpowiednio w art. 39 ustawy o pomocy społecznej, to co do zasady jest świadczeniem o charakterze jednorazowym. W wyjątkowych i faktycznie uzasadnionych okolicznościach (nieautomatycznie), możliwe jest wypłacanie tego świadczenia w częściach, ale organ powinien wskazać z jakich konkretnie przyczyn świadczenie to jest dzielone. Natomiast zespół kontrolujący ustalił, że ww. zasiłki celowe były przyznane na okres czterech, dwóch oraz trzech miesięcy, co ma znamiona zasiłku okresowego, a nie celowego. *„O jednorazowym charakterze zasiłku celowego przesądza istota tego świadczenia. Zasiłek celowy przeznaczony jest na zaspokojenie określonej potrzeby, dlatego też nie może mieć charakteru świadczenia wypłacanego w sposób stały i systematyczny, zrównującego charakter tego świadczenia z zasiłkiem stałym bądź też okresowym. Stanowi doraźne świadczenie pieniężne, które w istocie nie jest przyznawane na określony czas, lecz w celu zaspokojenia określonej potrzeby. Tak rozumiany zasiłek celowy nie jest przyznawany na pokrycie pełnych całomiesięcznych kosztów utrzymania osoby objętej pomocą, lecz ma właśnie charakter pomocy doraźnej, ukierunkowanej na konkretny, sprecyzowany cel bytowy”* (Wyrok WSA w Lublinie z 13.11.2009 r., II SA/Lu 465/09). W orzecznictwie sądowym istnieje również następujący pogląd: *„Jak wynika z treści art. 39 u.p.s., zasiłek celowy ma charakter pomocy doraźnej, ukierunkowanej na konkretny cel bytowy. Nie jest*

to zatem świadczenie przyznawane "za okres" Nie ma do niego zastosowania przepis art. 106 ust. 3 u.p.s., tj. nie może być przyznawany "za miesiąc" w którym został złożony wniosek o jego przyznanie" (Wyrok WSA w Bydgoszczy z 19.12.2007 r., II SA/Bd 831/07).

W sprawie zakończonej decyzją znak: GOPS.8212.5.2021.JA z dnia 16 lutego 2021 r., w treści wywiadu środowiskowego, w części pt. „IV. Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny”, wskazano, że strona posiada dochód w wysokości 0 zł. Natomiast zgodnie z treścią zawartą w części pt. „I Dane osoby, z którą przeprowadzono wywiad”, wiersz 9, strona otrzymywała zasiłek okresowy w okresie w wysokości 350 zł miesięcznie, w okresie od 1 listopada 2021 r. do 31 stycznia 2022 r., który stanowił dochód zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. Należy zaznaczyć, że zasiłek okresowy z pomocy społecznej nie mieści się w katalogu świadczeń nie wliczanych do dochodu, określonych przez ustawodawcę w art. 8. ust. 4 ww. ustawy. Powyższe wskazuje na brak rzetelności i należytego nadzoru ze strony Dyrektora Ośrodka.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną zakończoną wydaniem decyzji znak: GOPS.8212.10.2022.JA z dnia 3 września 2021 r., przyznającej pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego na pokrycie kosztów zakup opału, kwestionariusz rodzinnego wywiadu środowiskowego sporządzony był bez zachowania należytej rzetelności oraz należytego nadzoru Dyrektora Ośrodka. Zespół kontrolujący ustalił, że pomimo tego, że strona postępowania miała 3 dzieci, to w części kwestionariusza wywiadu, pt. „I. Dane osoby, z którą przeprowadzono wywiad, dane o rodzinie”, na str. 4 w pkt 13 nie wskazano osób, o których mowa w art. 103 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto w części kwestionariusza wywiadu, pt. „Plan pomocy i działań na rzecz osoby lub rodziny”, na st. 15 w pkt 4 nie określono rodzaju i zakresu pomocy pieniężnej i źródła finansowania tej pomocy. Natomiast w części kwestionariusza wywiadu, pt. „IX. Plan pomocy zatwierdzony przez kierownika jednostki organizacyjnej pomocy społecznej” nie określono zakresu, tj. kwoty pomocy w formie specjalnego zasiłku celowego. Zgodnie z aktualnym orzecznictwem „art. 106 ust. 4 oraz art. 107 ust. 1 i 4 ustawy o pomocy społecznej pozwalają przyjąć, że wywiad środowiskowy jest szczególnie doniosłym i obligatoryjnym rodzajem dowodu w kategorii spraw z zakresu pomocy społecznej” (Wyrok WSA we Wrocławiu z 4.10.2023 r., IV SA/Wr 110/23). Ponadto „pomoc społeczna przyznawana ze środków publicznych podlega ścisłej reglamentacji i kontroli” (Wyrok WSA w Warszawie z 28.06.2023 r., I SA/Wa 246/23). W związku z powyższym uzasadnionym jest rzetelne wypełnianie kwestionariuszy rodzinnych wywiadów środowiskowych w toku postępowań administracyjnych, w sprawach dotyczących przyznawania pomocy z pomocy społecznej.

(akta kontroli str. 252 - 307)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków celowych i specjalnych celowych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuacje osób i rodzin. W przypadku dwóch z badanych spraw, dochód klientów był

nieprawidłowo ustalony. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją i zawierają wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Termin wypłaty świadczeń był określany, zapisem w rozstrzygnięciach decyzji, tj.: „Po otrzymaniu decyzji kwota zasiłku zostanie wypłacona w kasie Urzędu Gminy Nowogródek Pomorski do ostatniego dnia każdego miesiąca” lub „Po otrzymaniu decyzji kwota zasiłku zostanie wypłacona do ostatniego dnia każdego miesiąca” bądź „Po otrzymaniu decyzji kwota zasiłku zostanie wypłacona na konto osobiste do ostatniego dnia każdego miesiąca” - w przypadku dokonywania wypłaty na konto. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Program „Posiłek w szkole i w domu”

Dyrektor kontrolowanej jednostki poinformowała, że Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogródku Pomorskim udzielał pomocy w zakresie dożywiania, zgodnie z wieloletnim programem wspierania gmin „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023, który w:

- 2021 r. objął 94 osoby, a pomoc w formie posiłku otrzymało 38 osób, w tym 28 dzieci,
- 2022 r. do dnia kontroli objął 105 osób, a pomoc w formie posiłku otrzymało 41 osób, w tym 27 dzieci.

Średni koszt jednego posiłku w jednostkach wynosił w:

- 2021 r. – 11,39 zł,
- 2022 r. – 16,31 zł.

W kontrolowanym okresie dzieciom nie przyznano pomocy w formie posiłku bez decyzji i nie wydano decyzji administracyjnych, którymi odmówiono pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego lub świadczenia rzeczowego.

W kontrolowanym okresie, Ośrodek pokrywał koszty dożywiania w Zespole Szkół Oświatowych w Karsku. Posiłki dowożone przez firmę zewnętrzną przygotowywano w oparciu o 14 - dniowe jadłospisy. Kontrolę nad wydawaniem posiłków sprawował dyrektor szkoły. Posiłki wydawane były w naczyniach jednorazowego użytku, a dzieci objęte pomocą w formie posiłku jedzą to samo co pozostałe dzieci. W ramach Programu, w szkołach były wydawane dodatkowo owoce i mleko.

W kontrolowanym okresie Gmina nie prowadziła dożywiania w czasie wolnym od zajęć szkolnych, natomiast jeżeli występowała taka potrzeba, to przyznawano świadczenia pieniężne.

W kontrolowanym okresie od poniedziałku do piątku organizowano również dowóz posiłków dla osób tego potrzebujących.

Pomoc w zakresie dożywiania była udzielana zgodnie z uchwałą Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023.

Sposób realizacji ww. zadania w Gminie dodatkowo regulowała Uchwała Nr XXI/119/2020 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 30 września 2020 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.

(akta kontroli str. 308 - 318)

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list osób, którym przyznano pomoc w formie posiłku w miesiącu wrześniu 2021 r. i czerwcu 2022 r. (w przypadku braku wymaganej ilości teczek losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy), dokumentację osób otrzymujących posiłki oraz zasiłki celowe, przyznane na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. GOPS.8223.49.2021.JA dnia 28 kwietnia 2021 r.,
2. GOPS.8223.86.2021.JA z dnia 10 listopada 2021 r.,
3. GOPS.8223.82.2021.JA z dnia 3 listopada 2021 r.,
4. GOPS.8223.14.2021.JA z dnia 22 stycznia 2021 r.,
5. GOPS.8223.51.2021.JA z dnia 12 maja 2021 r.,
6. GOPS.8223.14.2022.JA z dnia 31 stycznia 2022 r.,
7. GOPS.8223.35.2022.JA z dnia 3 czerwca 2022 r.,
8. GOPS.8223.60.2021.JA z dnia 2 września 2022 r.,
9. GOPS.8223.77. 2021.JA z dnia 15 października 2021 r.,
10. GOPS.8223.15.2022.JA z dnia 31 stycznia 2022 r.,
11. GOPS.8223.44.2021.JA z dnia 15 lutego 2021 r.,
12. GOPS.8223.5.2022.JA z dnia 4 stycznia 2022 r.,
13. GOPS.8223.40.2022.JA z dnia 1 lipca 2022 r.,
14. GOPS.8223.43.2022.JA z dnia 1 lipca 2022 r.,
15. GOPS.8223.70.2021.JA z dnia 24 września 2021 r.,
16. GOPS.8223.64.2021.JA z dnia 2 września 2021 r.,
17. GOPS.8223.22-2.2022.JA z dnia 14 marca 2022 r.,

(akta kontroli str. 319 - 325)

W toku kontroli ustalono, że w podstawie prawnej ww. decyzji administracyjnych, przyznających świadczenie pieniężne na zakup żywności (tj. pkt 1 – pkt 8) oraz pomoc w formie jednego posiłku dziennie (tj. pkt 9 – pkt 17), wskazano art. 108 k.p.a. Jednocześnie ustalono, że badanym decyzjom nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności określonej w art. 108 ust. 1 Kodeksu postępowania administracyjnego. W dalszej treści ww. decyzji nie odzwierciedlono przesłanek do zastosowania art. 108 ust. 1 k.p.a. W treści kwestionariuszy rodzinnych wywiadów środowiskowych również brak wskazania podstawy do stosowania tego przepisu. W tym miejscu należy zaznaczyć, że zgodnie z aktualnym orzecznictwem „(...) rygor natychmiastowej wykonalności może być nadany decyzji tylko w sytuacji, gdy jest to niezbędne dla ochrony wartości wskazanych w art. 108 § 1 k.p.a. Przesłanką wspólną dla wszystkich przypadków nadania decyzji rygoru natychmiastowej wykonalności wymienionych w powyższym przepisie, jest "niezbędność" niezwłocznego wdrożenia decyzji w życie. Odwołując się do pojęcia niezbędności niezwłocznego działania, ustawodawca uznaje, że może to nastąpić w

takim przypadku, w którym nie można się obejść w danym czasie i istniejącej sytuacji bez wykonania praw lub obowiązków, o których rozstrzyga się w decyzji, ponieważ zwłoka w ich wykonaniu zagraża dobrom chronionym. Przepis art. 108 k.p.a. wymienia kilka rodzajów dóbr, które - każde z osobna - podlegają ochronie przez nadanie decyzji nieostatecznej rygoru natychmiastowej wykonalności. Jeden rodzaj dóbr chronionych stanowi życie lub zdrowie ludzkie, a drugi - określone interesy” (Wyrok WSA we Wrocławiu z 5.02.2020 r., IV SA/Wr 478/19). Ponadto „organ rozpoznając wnioski o nadanie rygoru winien rozważyć wystąpienie którejkolwiek z przesłanek uzasadniających nadanie rygoru określonych w art. 108 § 1 k.p.a. Przy tym należy wyjaśnić, że wystarczy wystąpienie chociaż jednej z wymienionych przesłanek, aby uznać nadanie rygoru za uzasadnione” (Wyrok WSA w Warszawie z 11.03.2022 r., IV SA/Wa 1080/21).

W postępowaniach kończących się wydaniem decyzji administracyjnych wskazanych w: pkt 2 – pkt 5, pkt 10 oraz pkt 13 – 14 i pkt 17, przyznających świadczenie pieniężne na zakup żywności oraz pomoc w formie jednego posiłku dziennie, w kwestionariuszach rodzinnych wywiadów środowiskowych (cz. IV) na str. 1 nie uzupełniono rubryk 9 – 11, w zakresie dotychczas otrzymywanych przez strony świadczeń oraz dochodu aktualnego, na dzień przeprowadzania ww. wywiadów, a na str. 3 kwestionariuszy wywiadów, w planie pomocy nie wskazano źródeł finansowania planowanej pomocy.

Decyzje administracyjne wskazane w: pkt 2, pkt 6 – 7 i pkt 10 oraz pkt 12 – 14 i pkt 17 podpisał Wójt Gminy Nowogródek Pomorski, a jako organ wydający decyzję oznaczono Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku. Natomiast w podstawie prawnej decyzji wskazano, m.in. upoważnienie Wójta Gminy Nowogródek pomorski z dnia 21.01.2019 r., nr 1/2019 do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy. Powyższe świadczy o braku rzetelności w sporządzaniu treści decyzji i braku należytego nadzoru. W przypadku decyzji podpisanych przez Dyrektora Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku, był również wskazywany jako organ wydający decyzję. Zgodnie z aktualnym orzecnictwem „głównym zadaniem ośrodków pomocy społecznej jest ustalanie uprawnień do świadczeń i ich przyznawanie. Sprawy dotyczące świadczeń rozstrzygane są w formie aktu administracyjnego. Kompetencje do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej u.s.g. przyznaje wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta), o ile przepisy szczególne nie zawierają odmiennych regulacji (art. 39 ust. 1 u.s.g.). Co prawda w art. 110 ust. 7 u.p.s. wskazano, że wójt (burmistrz, prezydent miasta) udziela kierownikowi ośrodka pomocy społecznej upoważnienia do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy, jednakże przeniesienie kompetencji orzeczniczych na kierownika ośrodka nie zmienia właściwości organu. Przeniesienie kompetencji orzeczniczych w sprawach z zakresu pomocy społecznej na kierownika ośrodka pomocy społecznej nie powoduje zmiany właściwości organu, a wydana w sprawie decyzja jest w dalszym ciągu decyzją wójta (burmistrza, prezydenta miasta), stosownie do ogólnej zasady wyrażonej w powołanym art. 39 ust. 1 u.s.g.

W dalszym ciągu piastun funkcji określonego organu zachowuje swoje kompetencje, a kierownik ośrodka pomocy społecznej podejmuje decyzje wyłącznie z jego upoważnienia i w zakresie jego kompetencji. Nadal jest to decyzja organu, który udzielił upoważnienia. W związku z tym w oznaczeniu organu musi być wskazany podmiot upoważniony ustawowo do wydania decyzji, czyli wójt (burmistrz, prezydent miasta). Osoba w rzeczywistości wydająca decyzję i ją podpisująca, działa wówczas z upoważnienia wójta (burmistrza, prezydenta miasta)” (Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 26.10.2023 r.). Należy w tym miejscu zaznaczyć, że Nowogródek Pomorski jest gminą, zaś organem wydającym decyzje w sprawach z zakresu pomocy społecznej jest zatem Wójt Gminy Nowogródek Pomorski.

W decyzjach wskazanych w pkt 9 –17, przyznających pomoc w formie jednego posiłku dziennie w podstawie prawnej wskazano art. 39 ust 1 i ust. 2 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z powyższym przepisem, w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego, wyrobów medycznych i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Natomiast podstawą prawną do przyznania pomocy w formie jednego posiłku dziennie jest art. 48b w związku z art. 36 pkt 2 lit. j ustawy o pomocy społecznej.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną znak: GOPS.8223.86.2021.JA z dnia 10 listopada 2021 r (pkt 2) strona postępowania, w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku, otrzymywała zasiłek okresowy, jednak w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego nie wskazano wysokości dochodu, uwzględnianego do przyznania pomocy w formie świadczenia pieniężnego na zakup żywności w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”. Ponadto ustalono, że decyzja administracyjna znak: GOPS.8211.34.2021.JA z dnia 10 listopada 2021 r. przyznawała stronie zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia. Natomiast w treści ww. kwestionariusza wywiadu środowiskowego wskazano, że klient nie jest zarejestrowany w Powiatowym Urzędzie Pracy, oraz że wnioskuje o objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym, ponieważ wymaga diagnostyki, m.in. wykonania rezonansu magnetycznego. Powyższe świadczy o braku rzetelności podczas wypełniania druku kwestionariusza wywiadu środowiskowego i o nienależytym nadzorze Dyrektora Ośrodka.

W sprawie zakończonej wydaniem decyzji znak: GOPS.8223.82.2021.JA z dnia 3 listopada 2021 r., przyznającej świadczenie pieniężne na zakup żywności (pkt. 3), ustalono również, że w trakcie przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego ustalono, że dochód rodziny oscyluje na poziomie 95 zł, jednak treść wywiadu środowiskowego nie odzwierciedlono, czy strona została poinformowana o wszystkich formach przysługującej jej pomocy oraz nie wskazano stronie, że może ubiegać się o pomoc w formie zasiłku okresowego i nie wszczęto w tym zakresie postępowania z urzędu, choć były ku temu przesłanki. W wywiadzie nie odzwierciedlono zasobów finansowych, nie wliczanych w dochód w pomocy społecznej (świadczenia wychowawczego).

W sprawie zakończonej wydaniem decyzji znak: GOPS.8223.14.2021.JA z dnia 22 stycznia 2021 r., przyznającej świadczenie pieniężne na zakup żywności (pkt. 4), ustalono, że strona w swoim wniosku zwracała się o objęcie pomocą w formie opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne. W treści wywiadu środowiskowego wskazano, że w celu uzyskania ubezpieczenia zdrowotnego, strona postępowania została poinformowana o konieczności zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy, jako osoba bezrobotna. Pracownik zaproponował wsparcie, co zostało również odnotowane w wywiadzie środowiskowym. W treści wywiadu widnieje również informacja, że klientka odmówiła rejestracji w urzędzie pracy, czego skutkiem było poinformowanie (ustne), że nie otrzyma pomocy w formie opłacenia składki zdrowotnej. Powyższy sposób działania jest sprzeczny z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z art. 36 pkt 2 lit. c cytowanej ustawy składka zdrowotna jest świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej, natomiast zgodnie z art. 106 ust. 4 ww. ustawy, decyzję administracyjną o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia, z wyjątkiem decyzji o odmowie przyznania biletu kredytowanego oraz decyzji w sprawach cudzoziemców i osób, o których mowa w art. 5a, wydaje się po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego.

(akta kontroli str. 326 - 414)

Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń pieniężnych na zakup posiłku lub żywności poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Natomiast brakowało rzetelności w opisywaniu sytuacji osób i rodzin. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje administracyjne zawierały wszystkie elementy określone art. 107 § 1 k.p.a. Jak wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 30 (akapit nr 2) stwierdzono, że w decyzjach przyznających posiłek, w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”, przywołano błędną podstawę prawną. Ponadto jak wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 28 (akapit nr 1) ustalono, że badane decyzje w podstawie prawnej wskazywały art. 108 k.p.a., nadający rygor natychmiastowej wykonalności decyzji, gdy jest to niezbędne ze względu na ochronę zdrowia lub życia ludzkiego albo dla zabezpieczenia gospodarstwa narodowego przed ciężkimi stratami bądź też ze względu na inny interes społeczny lub wyjątkowo ważny interes strony. Jednak organ nie wykazał żadnej z ww. przesłanek do zastosowania art. 108 k.p.a. w uzasadnieniu decyzji ani w treści kwestionariusza wywiadu środowiskowego. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Usługi opiekuńcze

Zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Jednocześnie zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

W 2021 r. i 2022 r. usługi opiekuńcze świadczyła 1 osoba, zatrudniona na stanowisku opiekuna w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku.

Z pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania skorzystało w:

- 2021 r. – 9 osób,
- 2022 r. - 8 osób.

Ośrodek nadzorował jakość i zakres świadczonych usług opiekuńczych za pomocą kart pracy, podpisywanych przez osoby objęte usługami, potwierdzających wykonanie usług. Dodatkowo pracownik socjalny raz na 3 miesiące monitorował sytuację osób objętych usługami opiekuńczymi.

W kontrolowanym okresie sposób realizacji usług w Nowogrodku Pomorskim, regulowały uchwały:

- *Nr XXVIII/172/2021 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całościowego zwolnienia od odpłatności, jak również tryb ich pobierania usługi,*
- *Nr XXVIII/204/09 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 16 listopada 2009 r. w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze.*

(akta kontroli str. 415 - 423)

Sprawdzono dokumentację wybranych, zgodnie z założoną metodą, osób otrzymujących pomoc w postaci usług opiekuńczych przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. GOPS.8225.1.2022.JA z dnia 14 stycznia 2022 r.,
2. OPS. 8225.5.2021.JA z dnia 19 maja 2021 r.,
3. GOPS.8225.5.2022.JA z dnia 21 czerwca 2022 r.,
4. GOPS.8225.4.2021.JA z dnia 26 stycznia 2021 r.,
5. GOPS.8225.26.2021.JA z dnia 28 grudnia 2022 r.,
6. GOPS.8225.7.2022.JA z dnia 26 stycznia 2022 r.,
7. GOPS.8225.11.2020.JA z dnia 17 października 2022 r.,
8. GOPS.8225.8.2022.JA z dnia 18 kwietnia 2022 r.

(akta kontroli str. 424 - 425)

W sprawie zakończonej decyzją znak: GOPS.8225.1.2022.JA z dnia 14 stycznia 2022 r., przyznającą usługi opiekuńcze, w kwestionariuszu wywiadu poprawiono datę przeprowadzenia wywiadu z 18.01.2022 r. na 13.01.2022 r. Ponadto w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego (cz. IV) nie uzupełniono na str. 1 rubryk 9 – 11, w zakresie dotychczas otrzymywanych przez stronę świadczeń oraz dochodu aktualnego na dzień przeprowadzania ww. wywiadu. Na str. 3 kwestionariusza wywiadu, w planie pomocy nie wskazano źródeł finansowania planowanej pomocy. Pomimo, że z badanej dokumentacji wynikało, że strona postępowania była osobą z niepełnosprawnością intelektualną (tak samo jak dwójka pozostałych członków rodziny), to w kwestionariuszu wywiadu brak odzwierciedlenia wsparcia w formie pracy socjalnej i udzielenia informacji o dostępnych formach pomocy. Ponadto w sentencji decyzji określono stronie postępowania wysokość opłaty za usługi opiekuńcze w wysokości 13,79 zł za 1 godzinę usług opiekuńczych, natomiast zespół kontrolujący ustalił, że w kartach pracy opiekuna za styczeń i luty 2022 r. widniała kwota 14,64 zł za 1 godzinę usług opiekuńczych. Dodatkowo nie zatwierdzono kart pracy opiekuna za okres marzec – maj 2022 r. W tym miejscu należy zaznaczyć, że ww. dokumenty stanowią podstawę do naliczenia opłaty dla klienta korzystającego z pomocy w formie usług opiekuńczych. W związku z powyższym Dyrektor Ośrodka przedłożyła wyjaśnienie, sporządzone przez pracownika zajmującego się sprawą, cyt.: *„Wyjaśnienie dot. Pani (...) (usługi opiekuńcze)*

- *daty zostały poprawione, ponieważ wywiad został przeprowadzony 13.01.2022 r., a 18.01.2022 r. kończyłam uzupełniać wywiad i wpisałam datę uzupełnienia wywiadu zamiast przeprowadzenia, czyli niepoprawną,*
- *odpłatności za usługi opiekuńcze pobierała Pani Opiekunka, która zawsze brała kserokopie decyzji, przeoczyła zmianę decyzji i pobrała inną kwotę należności, zatwierdziłam karty pracy bez sprawdzenia,*
- *nie zatwierdziłam karty pracy opiekuna, ponieważ nie została mi przedstawiona, aspirant pracy socjalnej wpiął w teczkę nie informując mnie o dostarczeniu karty do GOPS,*
- *wywiad jest uzupełniony niekompletnie z powodu dużej ilości pracy, zwiększenia obowiązków służbowych.”.*

Zważywszy na fakt, że postępowanie administracyjne, wraz z rodzinnym wywiadem środowiskowym oraz planem pomocy i działań na rzecz osoby sporządziła osoba, która nie posiadała uprawnień do wykonywania zawodu pracownika socjalnego, zespół kontrolujący nie przyjął wyjaśnienia. Ponadto poinstruowano Detektora o konieczności wzmoczenia nadzoru nad rzetelnością wykonywania zadań.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną znak: OPS. 8225.5.2021.JA z dnia 19 maja 2021 r., przyznającą usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania do 2 godzin tygodniowo ustalono, że w treści decyzji nie wskazano ceny za 1 godzinę usług opiekuńczych. Ponadto w treści decyzji oraz kwestionariuszu wywiadu środowiskowo wskazano błędny dochód, ponieważ pracownik socjalny, prowadzący postępowanie administracyjne doliczył do dochodu ¹/₁₂ część dodatkowego świadczenia rocznego, co było sprzeczne z art. 8 pkt 3 ustawy z dnia 9 stycznia 2020 r.

o dodatkowym rocznym świadczeniu pieniężnym dla emerytów i rencistów (t.j. Dz. U. z 2022 r., poz. 2575 z późn. zm.). Dodatkowo w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego nie uzupełniono rubryk 9 – 11, co świadczyło o braku rzetelności oraz należytego nadzoru ze strony Dyrektora Ośrodka. Na podstawie kart pracy opiekuna ustalono, że usługi opiekuńcze świadczone w:

- a) czerwcu 2021 r. - w dniach 16, 23 i 30 czerwca, przez 1^{1/2} godziny,
- b) lipcu 2021 r. - w dniach 5, 19 i 26 lipca przez 2 godziny,
- c) wrześniu 2021 r. - w dniach 1, 8, 15 września przez 1^{1/2} godziny
- d) październiku - w dniach 6, 13, 20 października przez 1^{1/2} godziny.

Z powyższych ustaleń wynika, że usługi opiekuńcze były świadczone jedynie przez trzy tygodnie w każdym ze wskazanych powyżej miesięcy. Ponadto były świadczone w różnych wymiarach czasu, tj.: od 1^{1/2} godziny do 2 godzin. Dyrektor Ośrodka przedłożyła wyjaśnienie w sprawie usług opiekuńczych, w których wskazała, że cyt.: *„Zapis w decyzjach przyznających usługi opiekuńcze „do (...) godzin” lub „maksymalnie do (...) godzin” wynika z wytycznych poprzedniego dyrektora Ośrodka. W sierpniu i wrześniu 2022 r. błąd był powielany. Od dnia kontroli określana będzie w decyzji konkretna liczba przyznanych godzin usług opiekuńczych. (...) . W sprawie Pani (...) w 2021 roku usługi w części miesięcy były realizowane w wymiarze 1.5 godziny tygodniowo, natomiast w decyzji określano zapis „do 2 godzin tygodniowo”, zapewne wynikało to z ustaleń pomiędzy opiekunką oraz podopieczną. W czerwcu i lipcu nie świadczone usług w pełnym wymiarze godzin, co może wynikać z ustaleń z podopieczną, która czasem wyjeżdżała do córki. Brak notatek opiekuna. Opiekunka realizująca w 2021 r. usługi nie pracuje obecnie w Ośrodku.”*

Poinstruowano Dyrektora Ośrodka, że określanie wymiaru usług opiekuńczych w rozstrzygnięciu decyzji, przez zastosowanie zwrotu *„w ilości do 2 godzin tygodniowo od (...) do (...)”* powoduje, że rozstrzygnięcie to nie jest sformułowane w sposób kategoriyczny. Natomiast zgodnie z aktualnym orzecznictwem *„wypełnienie przez organ dyspozycji art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a. nastąpi tylko i wyłącznie wtedy, gdy rozstrzygnięcie to zostanie sformułowane w sposób kategoriyczny co do zawartego tam władczego uregulowania przez organ sytuacji prawnej strony.”* (Wyrok WSA w Gorzowie Wielkopolskim z 19.05.2022 r., I SA/Go 109/22). Ponadto *„Zgodnie z art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a., decyzja powinna zawierać rozstrzygnięcie rozumiane jako rozstrzygnięcie konkretnej sprawy administracyjnej, w której prowadzono postępowanie. Rozstrzygnięcie musi być sformułowane w taki sposób, aby nie było wątpliwości, czego ono dotyczy, jakie uprawnienia zostały przyznane lub jakie obowiązki zostały nałożone na stronę. Rozstrzygnięcie powinno być zatem sformułowane precyzyjnie, bez niedomówień i możliwości różnej interpretacji.”* (Wyrok WSA w Rzeszowie z 17.07.2019 r., II SA/Rz 544/19).

W sprawie zakończonej decyzją znak: GOPS.8225.5.2022.JA z dnia 21 czerwca 2022 r. ustalono, że strona złożyła wniosek w dniu 12 maja 2022 r., a rodzinny wywiad przeprowadzono w dniu 14 czerwca 2022 r., tj. po upływie ustawowego terminu. Dyrektor Ośrodka, w sprawie nieterminowego przeprowadzenia wywiadu wyjaśniła, że cyt.: *„(...) Termin przeprowadzenia wywiadu został przekroczony z uwagi na braki*

kadrowe w zatrudnieniu pracowników socjalnych - od 17.10.2021 r. do 05.06.2022 r. zatrudniony był jeden pracownik socjalny ds. pracy socjalnej, który przeprowadzał wywiady na terenie całej gminy. Pomimo ogłoszenia naboru w dniu 01.10.2022 nie zgłosił się żaden kandydat. W ogłoszeniu o naborze określono, że w przypadku braku wpływu ofert do wyznaczonego dnia, nabór pozostaje otwarty na czas nieokreślony - do momentu zatrudnienia pracownika (ogłoszenie o naborze dołączono do załącznika nr 2). W związku z przeciążeniem obowiązkami pracownik socjalny nie przeprowadził wywiadu terminowo. W dniu 06.06.2022 zatrudniono drugiego pracownika socjalnego ds. pracy socjalnej, który przejął część obowiązków i przeprowadził wywiad z Panią (...) w dniu 14.06.2022 r.". Wyjaśnienie przyjęto i odstąpiono od oceny w tym zakresie.

Dodatkowo ustalono, że w dniach 27 czerwca - 1 lipca 2022 r. oraz 1 - 5 sierpnia 2022 r. Ośrodek nie świadczył stronie postępowania usług opiekuńczych, przyznanych decyzją administracyjną. Dyrektor w wyjaśnieniu wskazała, że cyt.: „W dniach 27 czerwca - 1 lipca 2022 r. nie świadczone usługi określonych w decyzji na prośbę podopiecznej, ponieważ odwiedziła ją córka i podopieczna zwróciła się do opiekunki, aby w tym okresie zawiesić usługi. Brak notatki opiekunki potwierdzający uzgodnienia telefoniczne. Od 01 do 05.08.2022 nie świadczone usługi określonych w decyzji po uprzednich ustaleniach podopiecznego z opiekunką. Brak notatki opiekunki potwierdzający uzgodnienia. Aktualnie opiekunka dokumentuje brak wizyt u podopiecznego z podaniem przyczyny i potwierdzeniem tego faktu przez podopiecznego.". W związku z uzyskaną informacją, zweryfikowano dokumentację z późniejszego okresu i ustalono, że uchybienie zostało wyeliminowane. Z uwagi na powyższe wyjaśnienie przyjęto.

W treści decyzji administracyjnej znak GOPS.8225.4.2021.JA z dnia 26 marca 2021 r., przyznającej usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania nie wskazano ceny za 1 godzinę usług opiekuńczych. Dodatkowo ustalono, że w rozstrzygnięciu decyzji pomoc przyznano do 2 godzin tygodniowo. W taki sam sposób, tej samej stronie, określono wymiar świadczonych usług w okresie wcześniejszym. Stanowisko zespołu kontrolującego w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 35.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną znak: GOPS.8225.11.2020.JA z dnia 17 października 2022 r., przyznającą usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, w rozstrzygnięciu decyzji pomoc przyznano do 6 godzin tygodniowo. W taki sam sposób, tej samej osobie, określono wymiar usług kolejną decyzją znak: GOPS.8225.8.2022.JA z dnia 18 kwietnia 2022 r. W decyzji prawidłowo wskazano wysokość opłaty strony za 1 godzinę świadczonych usług w wysokości 15,76 zł, tj. 80% pełnej kwoty kosztu usług za 1 godzinę. Natomiast w treści decyzji określono, że kwota opłaty stanowi 40% pełnego kosztu za 1 godzinę usług. Taki zapis nie miał wpływu na pomoc udzieloną stronie i wysokość ponoszonych przez nią opłat. Niemniej jednak poinstruowano Dyrektora Ośrodka o konieczności wzmożenia nadzoru nad czynnościami wykonywanymi podczas sporządzania decyzji. Dodatkowo ustalono, że w badanej sprawie, w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego (cz. IV) na str. 1 nie uzupełniono rubryk 9 - 11, w zakresie dotychczas otrzymywanych przez strony świadczeń oraz dochodu aktualnego, na dzień przeprowadzania ww. wywiadów.

Na str. 3 kwestionariuszy wywiadów, w planie pomocy nie wskazano źródeł finansowania planowanej pomocy.

We wszystkich badanych decyzjach, przyznających usługi opiekuńcze, w rozstrzygnięciu decyzji wskazywano, że cyt.: *„Nie świadczyć usług opiekuńczych w soboty, niedziele i święta oraz dni zwolnień lekarskich i urlopów opiekunki.”*

W kontrolowanym okresie usługi świadczyła 1 osoba. W związku z czym poproszono Dyrektora o wyjaśnienie, w jaki sposób organizowano usługi opiekuńcze podczas urlopu wypoczynkowego lub zwolnienia lekarskiego osoby, która je świadczyła. Dyrektor Ośrodka wyjaśniała, że cyt.: *„Usługi opiekuńcze w czasie zwolnień lekarskich i urlopów opiekunki są zawieszane po konsultacji z podopiecznymi ze względu na jeden etat opiekunki w Ośrodku. Osoby, które mają przyznane usługi opiekuńcze są zabezpieczane przez członków rodziny.”* Poinstruowano Dyrektora Ośrodka, że w przypadku nieobecności opiekunki zachodzi konieczność odzwierciedlenia, w dokumentacji osób korzystających z pomocy w formie usług opiekuńczych, że zostały one poinformowane o tym, że usługi w tym okresie nie będą świadczone (np. oświadczenia stron). Ponadto należy dokumentować fakt, że w tym terminie rodzina zapewni opiekę osobie korzystającej z usług opiekuńczych, na czas nieobecności opiekunki (np. oświadczenia rodzin).

W postępowaniach administracyjnych zakończonych decyzjami wskazanymi pkt 1, pkt 3, pkt 6, pkt 8, przyznającymi usługi opiekuńcze ww. decyzje podpisał Wójt Gminy Nowogródek Pomorski, a jako organ wydający decyzję oznaczono Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku. Natomiast w podstawie prawnej decyzji wskazano, m.in. upoważnienie Wójta Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 21.01.2019 r., nr 1/2019 do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy. Powyższe świadczy o braku rzetelności w sporządzaniu treści decyzji i braku należytego nadzoru. W przypadku decyzji podpisanych przez Dyrektora Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku, był również wskazywany jako organ wydający decyzję. Stanowisko zespołu kontrolującego w tym obszarze wskazano w treści niniejszego protokołu na str. 29 - 30.

Dokumentacja poddana kontroli zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie usług opiekuńczych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuację osób i rodzin. Poza sprawą wskazaną w treści niniejszego protokołu na str. 33, dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje wskazywały wysokości opłaty ponoszonej przez klientów wyrażonej w %, określonych w uchwale regulującej sposób realizowania usług, w kontrolowanym okresie. Decyzje administracyjne określały kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług. Poza sprawą wskazaną w treści protokołu na str. 33 decyzje

wskazywały kwotę pełnej ceny za 1 godzinę usług opiekuńczych, określonej w uchwale Rady Gminy w Nowogrodku Pomorskim. Decyzje wskazywały ilość godzin w tygodniu, zakres usług oraz okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze. Jednocześnie stwierdzono, że liczba godzin była nieprecyzyjnie określana, tj. z użyciem sformułowania „w wymiarze max do ... godzin tygodniowo”. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

(akta kontroli str. 426 - 487)

Ustalono, że Ośrodek prowadzi karty czasu pracy opiekuna, w których określono dane personalne osoby wykonującej usługi oraz podopiecznego, adres, termin usługi, czas pracy, liczbę godzin wykonywanych usług oraz wymagany podpis podopiecznego potwierdzający wykonanie usług.

Kierowanie do domu pomocy społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, na podstawie następujących decyzji:

1. GOPS.822.1.2.2021.JA z dnia 12 lipca 2021 r. (decyzja kierująca),
2. GOPS.822.1.2021.JA z dnia 19 sierpnia 2021 r. (decyzja ustalająca odpłatność),
3. GOPS.8226.4.2022.JA z dnia 4 marca 2022.JA (decyzja ustalająca odpłatność),
4. GOPS.8226.4.2022.JA z dnia 1 kwietnia 2021 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
5. GOPS.8226.3.2022.JA z dnia 1 marca 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
6. GOPS.8226.2.2022.JA z dnia 11 marca 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
7. GOPS.8226.5.2022.JA z dnia 1 czerwca 2022 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),

(akta kontroli str. 488 - 490)

Decyzje wskazane w od pkt 3 do pkt 7 podpisał Wójt Gminy Nowogrodek Pomorski, a jako organ wydający decyzję oznaczono Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku. Natomiast w podstawie prawnej decyzji wskazano, m.in. upoważnienie Wójta Gminy Nowogrodek Pomorski z dnia 21.01.2019 r., nr 1/2019 dla kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości Gminy. Stanowisko zespołu kontrolującego w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu na str. 29.

W sprawach zakończonych decyzjami wskazanymi w pkt 3 – 6 Dyrektor Ośrodka, nie zatwierdził pomocy zaplanowanej dla klienta, co pozwala na stwierdzenie braku rzetelności w działaniu. W sprawach zakończonych rzeczonymi decyzjami wywiady środowiskowe przeprowadzone były przez pracowników socjalnych w domach pomocy społecznej. W tym miejscu należy zaznaczyć, że przypadku, gdy rodzinny wywiad

środowiskowy jest przeprowadzany przez pracownika DPS lub innej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej, to obowiązkiem Ośrodka przyznającego decyzją administracyjną świadczenie z pomocy społecznej, jest weryfikacja danych zawartych w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego. Natomiast niedokonanie tej czynności pozwala na stwierdzenie, że Ośrodek w Nowogrodku Pomorskim nie dołożył należytej staranności podczas weryfikacji dokumentacji wytworzonej przez pracownika socjalnego zatrudnionego w DPS. Dodatkowo Kierownik Ośrodka, nie zatwierdził pomocy zaplanowanej dla klienta, co również pozwala na stwierdzenie braku rzetelności w działaniu. Dodatkowo w sprawie wskazanej w pkt 7 plan pomocy został zaakceptowany przez Wójta Gminy Nowogrodek, nieposiadającego do tego uprawnień.

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną znak: GOPS.822.1.2021.JA z dnia 19 sierpnia 2021 r., ustalającą odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej wydano na podstawie skanu decyzji KRUS, przesłanej przez SPS ZOZ "Zdroje", za pośrednictwem poczty elektronicznej e-mail. Jednocześnie ustalono, że od ostatniego wywiadu środowiskowego upłynęło więcej niż pół roku, a sytuacja dochodowa strony uległa zmianie. Natomiast Ośrodek, przed wydaniem decyzji ustalającej odpłatność za pobyt w DPS, nie wystąpił do SPS ZOZ "Zdroje", gdzie przebywała strona postępowania, z wnioskiem o przeprowadzenie wywiadu aktualizacyjnego (cz. IV). Powyższe było sprzeczne art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Jednak z uwagi na to, że uchybienie nie miało wpływu na pomoc udzieloną stronie, poinstruowano Dyrektora Ośrodka o konieczności przeprowadzania wywiadów środowiskowych po upływie pół roku, u osób, którym wydano decyzję kierującą do domu pomocy społecznej, oczekującym na umieszczenie w DPS. Dodatkowo zespół kontrolujący ustalił, że decyzją administracyjną GOPS.8226.1.2022.JA z dnia 04.03.2021 r. zmieniono odpłatność, jaką powinna ponosić strona za pobyt w DPS. W badanej sprawie dochód klienta wzrósł o kwotę 18,37 zł. co oznacza, że zmiana wysokości dochodu strony nie przekroczyła 10% kryterium, tj. kwoty 70,10 zł. Zgodnie z art. 106 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej zmiana dochodu osoby samotnie gospodarującej lub rodziny w okresie ponoszenia odpłatności za świadczenie niepieniężne nie wpływa na wysokość tej odpłatności, jeżeli kwota zmiany nie przekroczyła 10% odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub kryterium dochodowego na osobę w rodzinie. W związku z powyższym należy uznać, że zmiana decyzji o odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej, na niekorzyść strony była sprzeczna z art. 106 ust. 3 a ustawy o pomocy społecznej.

W treści decyzji GOPS.8226.3.2022.JA z dnia 1 marca 2022 r., zmieniającej odpłatność Gminy za pobyt strony w domu pomocy społecznej błędnie wskazano dochód 1201 zł (obliczony przez pracownika DPS na podstawie decyzji przyznającej zasiłek stały w 2020 r.). Natomiast w tym czasie Ośrodek dysponował aktualną decyzją o przyznaniu zasiłku stałego, a rzeczywisty dochód klienta wynosił 1276 zł (decyzją GOPS 8210.2.2022.JA z dnia 18.02.2022 r. stronie przyznano zasiłek stały w kwocie 560,16 zł na dowód Dyrektor GOPS w Nowogrodku Pomorskim przesłała kopię decyzji o przyznaniu zasiłku stałego). Ustalono, że nastąpiła zmiana wysokości dochodu o kwotę 75 zł, co oznacza, że kwota zmiany nie przekraczała 10% kryterium dochodowego,

tj. 77,60 zł i nie miała wpływu na zmianę wysokości odpłatności strony za pobyt w DPS. Informacja o aktualnej wysokości dochodu powinna być zawarta w treści decyzji administracyjnej zmieniającej wysokość opłaty. Natomiast brak w treści decyzji administracyjnej, szczegółowej analizy w obszarze dochodu klienta pozwala na stwierdzenie, że badana decyzja administracyjna została sporządzona nie rzetelnie, a klient nie został rzetelnie poinformowany o przyczynach zmian w odpłatności ponoszonych przez gminę.

(akta kontroli str. 491 -551)

Przyznanie świadczeń w formie odpłatności za pobyt w DPS poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuację osób. Jednakże w sprawach wskazanych w treści niniejszego protokołu na str. 38, w kwestionariuszach wywiadów środowiskowych, sporządzanych przez inne jednostki organizacyjne, Dyrektor Ośrodka nie dokonywał weryfikacji i akceptacji planów pomocy, a w jednym przypadku plan pomocy zaakceptował Wójt Gminy Nowogródek, który nie posiadał uprawnień. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do 30 dni od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres obowiązywania świadczeń. W decyzjach administracyjnych, również tych podpisanych przez Wójta Gminy Nowogródek błędnie wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jako organ wydający decyzję. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Pomoc w formie schronienia

Zgodnie z art. 48 ustawy o pomocy społecznej osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zgodnie z art. 97 ust. 5 ww. ustawy rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych. Zgodnie z art. 51 ustawy o pomocy społecznej schronisko dla osób bezdomnych, niewątpliwie jest ośrodkiem wsparcia.

W toku kontroli ustalono, że Gmina na dzień przeprowadzania czynności kontrolnych posiadała uchwałę Nr XXVIII/173/2021 Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej przyznanie świadczenia z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą, dwóm osobom bezdomnym przebywającym w schroniskach dla osób bezdomnych, wydano decyzje administracyjne. Ww. osoby nie

zostały wykazane w sprawozdaniu MRiPS-03 za 2021 r., co wskazano w niniejszym protokole na str. 14.

W związku z powyższym sprawdzono dokumentację osób, którym wydano decyzje o przyznaniu schronienia tymczasowego w schronisku dla osób bezdomnych, tj.:

1. GOPS.8134.1.2021.JA z dnia 26 lipca 2021 r.
(w sprawie ustalenia prawa do niezbędnego schronienia),
2. GOPS.8134.2.2021.JA z dnia 12 września 2021 r.
(w sprawie ustalenia odpłatności za schronisko dla bezdomnych),
3. GOPS.8134.1.2022.JA z dnia 26 stycznia 2022 r.
(w sprawie ustalenia odpłatności za schronisko dla bezdomnych),
4. GOPS.8134.2.2022.JA z dnia 1 kwietnia 2021 r.
(w sprawie ustalenia prawa do niezbędnego schronienia),
5. GOPS.8134.3.2022.JA z dnia 1 czerwca 2022 r.
(w sprawie ustalenia prawa do niezbędnego schronienia),

(akta kontroli str. 552 - 554)

W sprawie zakończonej decyzją administracyjną znak: GOPS.8134.1.2021.JA z dnia 26 lipca 2021 r., ustalającą prawo do niezbędnego schronienia, przed wydaniem decyzji nie ustalono dochodu strony, a w decyzji wskazano, że odpłatność za pobyt w schronisku zostanie ustalona odrębną decyzją. Po ustaleniu wysokości dochodu strony, decyzją administracyjną znak: GOPS.8212.9.2021.JA z dnia 24 sierpnia 2021 r. przyznano specjalny zasiłek celowy na pokrycie części kosztów pobytu w schronisku dla bezdomnych w miesiącu sierpniu 2021 r. w wysokości 700 zł. Natomiast decyzję znak: GOPS.8134.2.2021.JA, w sprawie ustalenia odpłatności za schronisko dla bezdomnych, wydano dopiero 12 września 2021 r. Jednocześnie ustalono, że dochód wskazany w ww. decyzji nie był odzwierciedlony w zebranej dokumentacji, w której znajdowała się informacja z dnia 10 sierpnia 2021 r. o wysokości świadczenia z ZUS w kwocie 1066,88 zł, z którego po potrąceniu zobowiązań komorniczych nie alimentacyjnych, stronie pozostawały środki finansowe w wysokości 916,07 zł. W treści decyzji wskazano, że strona otrzymuje od byłej żony 500 zł miesięcznie z tytułu spłaty mieszkania, jednakże nie udokumentowano tego faktu oświadczeniem klienta. W dokumentacji znajdowało się jedynie oświadczenie byłej żony klienta z dnia 16 lipca 2021 r. o tym, że dokonuje ona wpłaty na konto komornika w Myśliborzu w kwocie 500 zł, tytułem spłaty należności za część mieszkania ustanowioną w trakcie podziału majątku wspólnego. Natomiast w dokumentacji brakowało zaświadczenia od komornika z informacją w jakiej części strona otrzymuje należne jemu środki finansowe, a w jakiej części na wpłacaną kwotę składają się koszty sądowe i wynagrodzenie dla komornika. Zgodnie z art. 77 k.p.a. organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy, W związku z czym należy stwierdzić, że Ośrodek nie dopełnił obowiązków, o których mowa w ww. przepisie. Dodatkowo w treści decyzji znak: GOPS.8134.1.2022.JA z dnia 26 stycznia 2022 r., w sprawie ustalenia odpłatności za schronisko dla bezdomnych wskazano, że strona posiada dochód 1566,30 zł. Dochód wskazany w decyzji nie był odzwierciedlony w zebranej dokumentacji, w której znajdowała się informacja z dnia

10 sierpnia 2021 r. o wysokości świadczenia z ZUS w kwocie 1066,88 zł. W treści decyzji również wskazano, że strona otrzymuje od byłej żony 500 zł miesięcznie z tytułu spłaty mieszkania, jednakże i w tym wypadku nie udokumentowano tego faktu oświadczeniem klienta. W dokumentacji znajdowało się jedynie wspomniane wcześniej oświadczenie byłej żony strony postępowania o tym, że dokonuje ona wpłaty na konto komornika w Myśliborzu w kwocie 500 zł, tytułem spłaty należności za część mieszkania ustanowioną w trakcie podziału majątku wspólnego oraz informacja, że do spłaty pozostało około 10 000 zł. Jednak i tym razem w dokumentacji brakowało zaświadczenia od komornika z informacją w jakiej części strona otrzymuje należne jej środki finansowe z ww. kwoty, a w jakiej części na wpłacaną przez byłą żonę kwotę składają się koszty sądowe i wynagrodzenie dla komornika. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści niniejszego protokołu, wyżej na str. 40. W wyniku analizy dokumentacji należało stwierdzić, że Ośrodek nie dopełnił obowiązków, określonych w 77 k.p.a. W związku z wynikami analizy dokumentacji stwierdzono, że ustalenie dochodu strony było przeprowadzone bez staranności ze strony pracownika GOPS w Nowogrodzku Pomorskim z siedzibą w Karsku oraz, że zabrakło odpowiedniego nadzoru Dyrektora Ośrodka.

Należy zaznaczyć również, że w badanym przypadku stronie postępowania, w miesiącu listopadzie 2021 r., decyzjami znak:

1. GOPS.8212.2.2021.JA z dnia 19.08.2021,
2. GOPS.8212.19.2021.JA z dnia 03.11.2021,

przyznano specjalne zasiłki celowe w wysokości 700 zł miesięcznie, z przeznaczeniem na pokrycie części kosztów pobytu w schronisku dla bezdomnych oraz zakup odzieży zimowej i wykupienie obiadów w miesiącu październiku 2021 r., a w treści decyzji administracyjnej wskazano błędnie, że strona posiada dochód 916,07 zł. Natomiast, jak wskazano wcześniej, w oświadczeniu byłej żony znajduje się informacja, że do spłaty pozostało około 10 000 zł. W związku z czym należy uznać, że nieprawidłowo ustalono dochód strony. Powyższe również świadczy o braku rzetelności i należytego nadzoru Dyrektora Ośrodka.

Poproszono Dyrektora Ośrodka o wyjaśnienie przyczyn przyznawania specjalnych zasiłków celowych, na pokrycie części kosztów pobytu w schronisku. W związku z czym Dyrektor w pisemnym wyjaśnieniu poinformowała, że klient zwracał się o pomoc pieniężną z uwagi na trudną sytuację finansową, która wynikała z tego, że klient posiadał dochód przekraczający kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej, który był obciążony zajęciem komorniczym, wynikającym z zaległości niealimentacyjnych. Dyrektor wskazała również, że strona nigdy nie zwracała się o częściowe lub całkowite zwolnienie z ponoszenia opłat za pobyt w schronisku dla bezdomnych. Nadmienić w tym miejscu należy, że w wyniku analizy dokumentacji stwierdzono również, że strona nie była informowana przez pracownika, który prowadził postępowania administracyjne, o możliwości ubiegania się o częściowe lub całkowite zwolnienie z opłat za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych. W wyjaśnieniu natomiast, Dyrektor Ośrodka wskazała, że cyt.: „(...) W ocenie *tutejszego Ośrodka przyznanie specjalnych zasiłków celowych było zasadne w 2021 i 2022 roku ze względu na zabezpieczenie niezbędnych potrzeb życiowych. Pan (...) każdorazowo*

przekraczał kryterium dochodowe, ale ze względu na opłaty kredytowe, które nie mogą być odliczane od dochodu, dochód faktycznie przez niego otrzymywany był niższy od wskazywanego. Pobyt w schronisku zaś zabezpieczał nie tylko schronienie, ale również powodował abstynencję Pana (...) i umożliwiał mu prawidłowe funkcjonowanie i poprawę stanu zdrowia.” – akta kontroli str. 601.

Poinstruowano Dyrektora Ośrodka, że na wniosek klienta lub pracownika socjalnego, strona mogła być zwolniona z opłat za schronienie tymczasowe częściowo lub całkowicie. Zaś uprawnienie takie wynikało z § 5 ust. 1 i ust. 2 uchwały Nr XXVIII/173/2021 z dnia 15 lipca 2021 r. Rady Gminy Nowogród Pomorski z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, który określa, że cyt.: „(...) W szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba bezdomna, której przyznano pomoc w formie pobytu w schronisku dla osób bezdomnych i schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, na swój wniosek lub na wniosek pracownika socjalnego, może zostać częściowo lub całkowicie zwolniona z odpłatności za pobyt w schronisku. Zwolnienie z opłaty za pobyt w schronisku następuje po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego, na podstawie wywiadu środowiskowego w oparciu o udokumentowanie szczególnych okoliczności np. specjalistycznego leczenia wysokich kosztów zakupu leków bądź sprzętu rehabilitacyjnego, zdarzenia losowego.(...)” Ponadto wskazano Dyrektorowi Ośrodka, że katalog okoliczności uprawniających do zwolnienia z części lub całości opłat, określony w uchwale nie jest katalogiem zamkniętym oraz, że trudna sytuacja finansowa oraz zdrowotna strony była wystarczającą przesłanką do przeprowadzenia postępowania administracyjnego w sprawie zwolnienia z częściowej lub całkowitej odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych. Poinstruowano również Dyrektora Ośrodka, że zgodnie z art. 119 ust. 1 pkt 3 o pomocy społecznej do zadań pracownika socjalnego należy w szczególności, m. in. udzielanie informacji, wskazówek, porad i pomocy w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, rodzinom, grupom i społecznościom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną ich trudnej sytuacji lub zaspokajać niezbędne potrzeby życiowe, a zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej przy wykonywaniu zadań pracownik socjalny jest obowiązany, m. in. do udzielania, osobom zgłaszającym się po pomoc, pełnej informacji o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy.

W decyzji administracyjnej znak: GOPS.8134.2.2022.JA z dnia 1 kwietnia 2021 r. ustalającej prawo do niezbędnego schronienia wskazano, że klient nie posiada dochodu, jednak podczas analizy dokumentacji stwierdzono, że stronie przyznano decyzją z dnia 1 kwietnia 2022 r. zasiłek okresowy w wysokości 388 zł miesięcznie, na okres III - IV 2022 r. Również w decyzji administracyjnej znak: GOPS.8134.3.2022.JA z dnia 1 czerwca 2022 r., ustalającej odpłatność za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych wskazano, że klient nie posiada dochodu, jednak podczas analizy dokumentacji ustalono, że stronie przyznano decyzją z dnia 31 maja 2022 r. zasiłek okresowy w wysokości 388 zł miesięcznie, na okres od V - VII 2022 r. W związku z czym zgodnie z treścią

§3 ust. 3 pkt 3 (wiersz 1 tabeli) uchwały Rady Gminy Nowogródek Pomorski z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, strona powinna ponosić odpłatność za pobyt w schronisku do 50% swojego dochodu (max. 194 zł miesięcznie). W związku z ww. nieprawidłowościami stwierdzono, że ustalenie dochodu strony oraz ustalenie wysokości opłaty za schronienie tymczasowe przeprowadzono bez należytej staranności pracownika Ośrodka. Zabrakło również należytego nadzoru Dyrektora Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku.

(akta kontroli str. 555 – 611)

Podczas czynności kontrolnych ustalono, że przed wydaniem decyzji przyznających wsparcie w formie tymczasowego schronienia podpisano kontrakty socjalne. W związku z czym nie wniesiono uwag w tym zakresie.

Przyznanie pomocy w formie skierowania do schroniska dla osób bezdomnych, poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które zawierały dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia, wyczerpująco opisywały sytuacje klientów. Jednak dochód był ustalany nie rzetelnie, a w jednym wypadku wpłynął na wysokość opłaty za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych. Pomoc przyznawana była decyzjami administracyjnymi, w ciągu miesiąca od złożenia do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywały okres obowiązywania świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

Innych uwag do kontrolowanej dokumentacji nie wniesiono.

Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z art. 44 ustawy o pomocy społecznej sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. Ustalono, że w okresie poddanym kontroli Ośrodek nie udzielał, mieszkańcom Gminy Nowogródek Pomorski, pomocy w formie sprawienia pogrzebu.

Ustalono, że w kontrolowanym okresie Gmina Nowogródek Pomorski nie posiadała uchwały w sprawie sposobu sprawiania pogrzebu. *„Analiza orzecznictwa w przedmiotowej sprawie prowadzi do wniosku, że aktualnie dominuje stanowisko, wedle którego zasady sprawienia pogrzebu, powinny być określone w uchwale rady gminy. Przyjmuje się bowiem, że skoro na gruncie art. 44 u.p.s., nie wskazano organu właściwego do określenia zasad sprawienia pogrzebu, to w takiej sytuacji, należy stosować przepisy ogólne, przewidujące domniemanie kompetencji rady gminy, wynikające z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559).”* Ponadto *„(...) należy uwzględnić, że „w zakresie art. 44 u.p.s. określa się jedynie sposób sprawienia pogrzebu, a nie komu i w jakich sytuacjach taki pogrzeb winien być*

⁷ D. Kucharski, Organ gminy właściwy do ustalenia sposobu sprawienia przez gminę pogrzebu w trybie art. 44 ustawy o pomocy społecznej, LEX/el. 2022 (dostęp: 2024-03-21 14:17).

sprawiony." (Wyrok WSA w Gliwicach z 9.08.2018 r., IV SA/Gl 523/180). W związku z powyższym poinstruowano Dyrektora Ośrodka, o konieczności podjęcia działań i poinformowania Rady Gminy Nowogródek Pomorski oraz Wójta Gminy, że zasady sprawienia pogrzebu powinny zostać określone odpowiednią uchwałą.

V. Sposób organizowania pomocy (świadczenia niepieniężne)

Dyrektor Ośrodka poinformował, że pracownicy socjalni Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogródku Pomorskim z siedzibą w Karsku, świadczą pracę socjalną mającą na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, przez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Ponadto Dyrektor OPS wskazała, że kontrolowanym okresie „(...) *Dzięki realizacji projektu „Nowa i skuteczna pomoc społeczna w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogródku Pomorskim” możliwa była zmiana organizacji pracy Ośrodka Pomocy Społecznej poprzez wdrożenie usprawnień organizacyjnych polegających na oddzieleniu pracy administracyjnej od wykonywanej pracy socjalnej i usług. Od 1 czerwca 2020 r. do 16 października 2021r. Ośrodek zatrudniał 3 pracowników socjalnych, w tym 2 pracowników socjalnych ds. pracy socjalnej i 1 pracownika socjalnego ds. świadczeń przyznawanych decyzją. Pracownicy socjalni ds. pracy socjalnej odciążeni są od obowiązków pracy administracyjnej i większy nacisk kładą na pracę socjalną.*”

Zgodnie z uzyskaną informacją, od Dyrektora kontrolowanej jednostki, w kontrolowanym okresie zakres pracy pracownika socjalnego ds. pracy socjalnej obejmował, cyt.:

- „1. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia i wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej.*
- 2. Dokonywanie analizy i oceny sytuacji osób i rodzin, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, ustalanie indywidualnych planów pomocy oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń.*
- 3. Udzielanie pełnych informacji na temat przysługujących świadczeń i dostępnych form pomocy, wskazówek w zakresie rozwiązywania spraw życiowych osobom, które dzięki tej pomocy będą zdolne samodzielnie rozwiązywać problemy będące przyczyną trudnej sytuacji życiowej.*
- 4. Pomoc w uzyskaniu dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej poradnictwa dotyczącego możliwości rozwiązywania problemów i udzielania pomocy przez właściwe instytucje państwowe, samorządowe i organizacje pozarządowe oraz wspieranie w uzyskiwaniu pomocy.*
- 5. Współpraca i współdziałanie z innymi specjalistami i instytucjami w celu przeciwdziałania negatywnych zjawisk społecznych i ograniczania trudności w prawidłowym funkcjonowaniu osób i rodzin, w szczególności łagodzenie skutków ubóstwa.*
- 6. Współdziałanie z grupami i społecznościami lokalnymi, mające na celu pobudzenie społecznej aktywności i inspirowanie działań samopomocowych, rozwijających zdolności do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób, rodzin, grup i środowisk społecznych.*

7. Organizowanie różnorodnych form pomocy, w szczególności z wykorzystaniem projektów socjalnych, odpowiadających zmieniającym się potrzebom społecznym
8. Organizowanie i realizacja programów z pomocy społecznej z wykorzystaniem środków zewnętrznych.
9. Realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej poprzez pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji wychowawczej, prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
10. Wspieranie rodziny poprzez organizowanie i informowanie o możliwości uzyskania wsparcia, konsultacji, poradnictwa specjalistycznego, pomocy prawnej, uczestnictwa w organizowanych dla rodzin spotkaniach, przy współpracy z asystentem rodziny i wychowawcą placówki wsparcia dziennego.
11. Prowadzenie dokumentacji rodzin korzystających z pomocy społecznej.
12. Realizacja zadań wynikających z ustaw o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, w tym zadań w ramach procedury „Niebieskie Karty”.
13. Podejmowanie działań w sytuacjach kryzysowych, związanych z odebraniem dziecka z rodziny, współpraca z Policją i służbą zdrowia, innymi służbami w tym zakresie.
14. Praca w Zespole Interdyscyplinarnym ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie jako przedstawiciel Ośrodka.
15. Realizację zadań Ośrodka z zakresu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego.
16. Realizacja zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
17. Realizację zadań wynikających z ustawy o zatrudnieniu socjalnym, a w szczególności:
 - a) Przeprowadzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych, ich aktualizacja i opiniowanie, na ich podstawie, wniosków osób ubiegających się o przyznanie pomocy lub w sprawie skierowania do uczestnictwa w zajęciach prowadzonych, np. przez centrum integracji społecznej;
 - b) Zawieranie i realizacja kontraktu socjalnego.
18. Współdziałanie z placówkami zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem współpracy z lekarzami rejonowymi i pielęgniarzkami środowiskowymi.
19. Udzielanie pomocy środowiskom poszkodowanym wskutek klęsk żywiołowych i wypadków losowych.
20. Organizowanie i prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne, w tym współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie prac społecznie użytecznych.
21. Uczestniczenie w analizie i ocenie skuteczności stosowanych form pomocy i metod pracy socjalnej.”

Ustalono, że pomimo oddzielenia pracy socjalnej od zadań administracyjnych Ośrodek nie prowadził odrębnej dokumentacji, odzwierciedlającej przebieg pracy socjalnej w środowisku. Dyrektor Ośrodka poinformowała, że cyt.: „praca socjalna w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodzku Pomorskim prowadzona była podczas przeprowadzanych wywiadów środowiskowych lub ew. wizyt w środowisku bez

prowadzenia odrębnych teczek pracy socjalnej, ponieważ w pomoc finansową i pracę socjalną realizował tylko jeden pracownik socjalny dla całej gm. Nowogródek Pomorski.” Wskazała również, że „(...) kontrola nadzorująca projekt „Nowa i skuteczna pomoc społeczna „która miała na celu rozdzielenie pracy socjalnej od pomocy finansowej nie wskazała nieprawidłowości w braku prowadzenia odrębnych teczek z pracy socjalnej.” Ponadto po zakończeniu czynności kontrolnych w Ośrodku, w dniu 23 listopada 2022 r. do Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wpłynęła kopia, potwierdzona za zgodność z oryginałem, zarządzenia Dyrektora z dnia 14 listopada 2022 roku w sprawie wprowadzenia Standardów pracy socjalnej w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku oraz wzorów formularzy do prowadzenia pracy socjalnej. W związku z powyższym przyjęto wyjaśnienie Dyrektora Ośrodka i nie wniesiono uwag do badanego obszaru.

W toku kontroli ustalono również, rozbieżność między rzeczywistą liczbą osób/rodzin objętych wyłącznie pracą socjalną a danymi znajdującymi się w sprawozdaniu rocznym MRiPS-03 za okres I – XII 2021 r. W związku z tym Dyrektor Ośrodka przedłożyła pisemne wyjaśnienie w tym zakresie. W wyjaśnieniu wskazała, że cyt.: *„Zgodnie ze sprawozdaniem MRiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za rok 2021, w dziale pt. „Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną” podano liczbę rodzin objętych pomocą w postaci pracy socjalnej: 24, w tym objętych tylko pracą socjalną: 7. Dane zostały pobrane przez program OPIEKA i nie zostały zweryfikowane przez pracownika sporządzającego sprawozdanie. W trakcie kontroli zweryfikowana została liczba rodzin objętych tylko pracą socjalną w 2021 roku. Liczba ta wynosi: 2. Rozbieżności pomiędzy danymi ze sprawozdania a faktyczną liczbą rodzin wynikają z braku weryfikacji.”*

Kierownik Ośrodka poinformowała, że w okresie poddanym kontroli, do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku, zgłosiła się jedna osoba, która opuściła zakład karny. W związku z czym klientowi, na jego wniosek, przyznano zasiłek okresowy oraz świadczenie pieniężne na zakup żywności. Ponadto pracownik socjalny przeprowadził rozmowę motywującą z klientem i zaproponował wsparcie psychologa.

Z uzyskanych informacji wynika, że w kontrolowanym okresie Ośrodek nawiązał współpracę z Ochotniczą Strażą Pożarną w Nowogrodku Pomorskim oraz Ochotniczą Strażą Pożarną w Karsku, w zakresie dowozu artykułów spożywczych w ramach POPŻ do mieszkańców Gminy w czasie pandemii COVID-19 oraz w zakresie wydawania żywności w punktach stacjonarnych. Ponadto Ośrodek uczestniczył w Programie POPŻ przy współpracy z Bankiem Żywności w Gorzowie Wielkopolskim.

(akta kontroli str. 615 - 635)

Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie może zawrzeć kontrakt

socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

W kontrolowanym okresie Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim zawarł 10 kontraktów socjalnych. Sprawdzono dokumentację osób, z którymi podpisano kontrakt socjalny.

(akta kontroli str. 634 - 635)

Kontrakty zawierane były w celu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej oraz poszukiwania zatrudnienia w celu poprawy sytuacji materialnej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Kontrakty socjalne zostały zawarte na drukach „Część I A i II A”, który określa sposób współpracy z osobą/rodziną w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej oraz „Część I B i II B”, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W toku badania kontraktów socjalnych, stwierdzono, że w przypadku jednej osoby przebywającej w schronisku dla osób bezdomnych monitorowano sytuację osoby, z którą został zawarty kontrakt socjalny, jednak nie dokonano oceny kontraktu osoby przebywającej w schronisku. Jednocześnie Dyrektor Ośrodka poinformowała, że kontrakt został zrealizowany. W pozostałych przypadkach monitorowano sytuację osób, z którymi zostały zawarte kontrakty socjalne oraz dokonano oceny realizacji działań ustalonych w kontraktach socjalnych.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Za stwierdzone w niniejszym protokole uchybienia i nieprawidłowości odpowiedzialne są osoby na stanowisku Dyrektora Ośrodka, tj.:

- Pani Elżbieta Ligenza - w okresie od 1 lutego 2019 r. do 31 lipca 2022 r.;
- Pani Justyna Adamiak - w okresie 1 sierpnia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim z siedzibą w Karsku należy ocenić pozytywnie z nieprawidłowościami.

Przyczyną uchybień i nieprawidłowości był brak kwalifikacji osoby zatrudnionej na stanowisku pracownika socjalnego, błędna interpretacja przepisów oraz niewystarczający nadzór nad wykonywaniem zadań ze strony osób zatrudnianych, w kontrolowanym okresie, na stanowisku Dyrektora Ośrodka.

Ostatnia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Nowogrodku Pomorskim przeprowadzona przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie odbyła się w dniach 15 - 17 marca 2017 r. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli. Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami, a pismem z dnia 6 czerwca 2017 r., Kierownikowi Ośrodka zalecono:

1. zatrudnienie odpowiedniej liczby pracowników socjalnych zgodnie z art. 110 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej,
2. podjęcie działań zmierzających do przyjęcia przez Radę Gminy Nowogrodęk Pomorski Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,

3. w przypadku udzielania pomocy osobom pokrzywdzonym w wyniku zdarzenia losowego dokumentowanie powstałego zdarzenia oraz poniesionych wydatków w związku z udzieloną pomocą,
4. przyznawanie specjalnych zasiłków celowych zgodnie z zasadami określonymi w art. 41 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej,
5. wyeliminowanie z obiegu prawnego błędnie wydanej decyzji GOPS.I.Sz.8212.19.2015.KZ z dnia 15 października 2015 r.,
6. podjęcie działań mających na celu umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej odpowiedniego typu, mieszkanek Gminy Nowogródek Pomorski, przebywającej w Prywatnym Domu Opieki „RICARDO” w Pełczycach.

W toku czynności kontrolnych ustalono, że wszystkie zalecenia pokontrolne zostały zrealizowane.

Na tym kontrolę zakończono.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książce kontroli pod nr 4.

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy, co nie stanowi przeszkody do sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono dnia 16 kwietnia 2024 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejsce i data podpisania protokołu:

.....
Kierownik jednostki
kontrolowanej

.....
Kontrolujący

.....
Kontrolujący

Oświadczam, że w dniu zostałam/em zapoznana/y z treścią niniejszego protokołu i otrzymałam jeden jego egzemplarz.

.....
Kierownik jednostki
Kontrolowanej

Właściwe podpisy na oryginale